

Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin!

İŞÇİ-KÖYLÜ KURTULUŞU

OCAK

SAYI: 47
1983

50 TL-1,50 M

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ/MARKSİST-LENİNİST MERKEZİ YAYIN ORGANI

BOYKOT TAKTIĞI NEDEN YANLIŞTIR ve anayasanın kabulünün önümüze koyduğu görevler

Daha önce yayınlanan 45. Sayılı Gazetemizde, referandum sonuçlarını değerlendirirken, bundan sonraki Sayıda çeşitli siyasi akımların referandum konusunda izledikleri taktik tavırlarını ve anayasanın kabulünün önümüze koyduğu görevleri ele alacağımızı belirtmiştik. Bu görevi çeşitli nedenlerden dolayı ancak şimdi yerine getirebiliyoruz.

Anayasaya karşı olan siyasi yoğunluklar kısaca iki kampta toplanabilir. Bunlar devrimci ve karşı-devrimci yoğunluklardır. Yapılması gereken en başta bu iki kampın birbirinden ayırılması ve karşı devrimcilerin neden anayasaya karşı tavrı aldığını ortaya çıkarmasıdır. Gazetemiz bu görevi esas olarak (bir takım eksikliklerine rağmen) yerine getirmiştir. Bugün üzerinde durulması gereken nokta, referandum konusunda devrimci örgütlenmelerin izlediği politikanın bir değerlendirmesini yapmaktır. Buna yaparken en başta partimizin tavrına kısaca değinmek istiyoruz.

Bilindiği gibi Partimizin referandum konusundaki tavrı ilk başlarda boykottu. Fakat referandumu kısa bir süre kala bu tavrı "katılıp Hayır denmeli"

Devamı Syf: 2'de

Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına

NIĞDE

ÖN AÇIKLAMA:

Niğde Ağır Ceza Mahkemesinden ele geçirdiğimiz, cuntanın protestosuyla ilgili haklarında açılan davada yer alan MUZAFFER ORUÇOĞLU'nun savunmasını tarihi eski olmasına rağmen, 16 Ocak (1981) konunun güncelliği ve tecrübesi açısından yayınlamayı uygun gördük.

Yazı Kurulu

P
A
R
T
İ
M
İ
Z

MUSTAFA SUPHI

"Komünist Partisi için memlekete musallat olan dış düşmanları koymak nasıl bir görevse, içerde halkın sırtından geçinen yağmacı sınıfları da hazır yiyecek halinden çıkarıp yumruk altında çalıtırmak da o derece esassı bir görevdir".

ANIYORUZ!

S
E
H
İ
T
L
E
R
İ
N
İ

Sayın Yargıçlar;

Doğrusu, geçenlerde olduğu gibi bugünde bir komedi sergiliyoruz. Sanırım sizlerde bu komedinin farkındasınız. Sizler, kendinizi hukukun uygulayıcıları, adalet terazisinin erbabı, insan hak ve özgürlüklerine yönelen baskı ve saldırıların amansız düşmanı ve yargıcı olarak görüyor olabilirsiniz. Buna bir diyeceğim yoktur. Bu köhne ve lanetli düzen çarkı içinde gördüğünüz eğitim, ettiğiniz yemin ve geçirdiğiniz tecrübeler kafalarınızda ve ruh aleminizde böyle bir anlayışın yerleşmesine neden olabilir. Bundan dolayı sizleri suçlayacak da değilim. Ama bu duruşmalarda nasıl bir rol oynadığınızı ciddi bir şekilde düşünmelisiniz. Bu duruşmalarda sizler, "özgürlük", "hak", "hukuk", "eşitlik", "adalet" gibi bağlı olduğunuz ulvi değerleri tepeleryerek gelen ve kendisi ile

Devamı Syf: 3'de

HANGİ KİTABI OKUYALIM ?

"Türkiye Ekonomisinde Bunalım" MEHMET SÖNMEZ

Yazısı sayfa: 14'te

BOYKOT TAKTİĞİ.

şeklinde değiştirildi. Ve doğru olan da buydu.

Bu konuda çok geç kalındığından tavrı üzerinde çeşitli yorumlar yapılabilir. Bizim açımızdan bu büyük bir önem taşımamaktadır. Doğruyu saptamak geç de olsa olumlu bir tavrıdır. Üzerinde durulması gereken boykot tavrının saptanmasında ve değiştirilmesindeki nedenleri açığa çıkarmaktır.

Boykota götüren etkenleri referandum sonuçlarını değerlendirirken kısaca açıklamıştık, şimdi kısaca tavrın değiştirilmesindeki nedenleri gözden geçirelim.

1. Partimiz boykot tavrını saptandıktan sonra, partili yoldaşlardan ve partiye yakın çevrelerde bu tavrı topa tutuldu. Bu da Merkez Komitesi'nin sorun üzerine daha ciddi ve tahlilci eğilmesine neden oldu.

2. Boykot konusunda yürütülen pratik faaliyet bu tavrın yanlışlığını daha somut olarak ortaya çıkardı.

Esas olarak bu iki etken partimizin tavrını yeniden gözden geçirmeye ve sorunu "öncü" açısından değil kitleler açısından ele almaya zorladı. Sonuçta da doğru taktik saptandı. Bunun dışında da her hangi bir "hesap" yoktur.

BOYKOT TAKTİĞİ NEDEN YANLIŞTIR ?

Belirtilmesi gereken ilk nokta şudur; her hangi bir mücadele taktiği tespit edilirken tespitteki etkenler net olmalıdır. Bunu ikiye ayırabiliriz.

a) Objektif etken. b) Subjektif etken.

Objektif etken: Bu devrimci durumdur. Yani halkla hakim sınıflar arasındaki çelişkinin boyutu, halk yığınlarının ve hakim sınıfların durumu, ruh hali vb.dir. Bu öncününün iradesinin dışında (esas olarak) gelişen bir olgudur.

Bilindiği gibi 12 Eylül ile birlikte hakim sınıfların giriştiği saldırı sonucu devrimci durumda önemli bir gerileme olmuştur. Bununla birlikte kitlelerin mücadelesinde çok önemli bir düşüş meydana gelmiştir.

Subjektif etken: Bu da devrimi örgütlemeye çalışan devrimci yoğunlukların durumudur. Hakim sınıfların saldırısı sonucu Türkiye devrimci hareketi çok önemli darbeler yemiş bir kısmı pratik faaliyetini yürütmeye hale gelmiş, bir kısmı sınıf mücadelesi arenasını terk etmiş, bir kısmı da pratik sınıf mücadelesini bırakıp, yazdıkları ajitasyon yazılarıyla "durumu idare etmeye" başlamışlardır. Bu durum kitlelerin devrimcilere olan güvenlerini azım-

lanmayacak ölçüde sarsmış ve onları taktik olarak kesinlikle alternatif olmaktan çıkarmıştır.

Bütün bunların karşısında hakim sınıflar saldırılarından başını ile çıkmış ve psikolojik olarak büyük bir üstünlük sağlamışlardır. Kitleleri mücadeleye iten objektif etkenler ortadan kalkmış ve tam tersine daha da keskinleşmesine rağmen saldırıdan cuntanın üstün çıkması, insiyatifi ele geçirmesi, sağladığı psikolojik üstünlük, buna paralel olarak yürüttüğü sistematik korkunç baskı kitleleri mücadeleden alıkoymuştur. (Bu nedenlerden dolayı da bu duruşunluk geçicidir.)

Bütün bu etkenler ve taktiğin bu etkenlere göre tesbit edilmesi gerektiği gözönüne alındığında boykotun ne kadar sol bir tesbit olduğu ortaya çıkar. Bu tavrı bırakalım kitleleri, kitlelerin kısmen en ileri kesiminde bile hiç bir etki bulunmamıştır diyebiliriz. Boykotu savunan sol oportünist taktik bu koşullar gözönüne alınarak tesbit edilmemiştir. Taktik esas olarak oylamanın meşru olmadığı, sonucun şimdiden belli olduğu ve "öncü" esas alınarak "proleteryanın siyasal taktiği" temelinde saptanmıştır.

Oylamanın meşru olmadığı gerekçesine bir göz atalım: Faşizmin iktidarda olduğu bir ülkede böylesi konularda meşruluk beklemek her halde biraz saflık olur, bu bir. Oylamaya katılarak oylamanın meşru olmadığı propagandası yapılabildi, bu da iki. Hem katılarak yapılacak olan propaganda daha fazla somut olur. Çünkü kitleler hızzat bu gerçeği pratik deneyimleri ile göreceklerdir.

Sonucun önceden belli olduğu gerekçesine gelince: Anayasaya hayır taktiğini savunurken biz anayasanın reddedileceği hayalinden yola çıkmadık. Cuntanın sınıflarıyla pratik olarak yok edilen, kitlelerin kendi zorlu mücadeleleri ile elde ettikleri bir dizi ekonomik-demokratik ve siyasal kazanımlarının yok edilmesinin yasallaştırılmasına karşı kitle muhalefetini örgütlemeye çalıştık. Bu mücadelenin yükseltilmesinin uygun koşulları anayasa sorunu ile birlikte oluştu. Çünkü kitlelerin önemli bir kesiminde bu gaspa karşı homurdanmalar gelişti. İşte bu homurdanmaya sahip çıkmak, bundan yola çıkarak kitlelerle birleşmeye çalışmak ve önümüzdeki dönemde bu konularda yürütülecek aktif mücadeleye bu uygun vasıta ile başlamak. Hayır taktiğinin altında yatan gerçek budur. Yani sorun anayasanın (bu koşulları gözönüne alınınca) reddedilip edilmemesi değil, kitlelerin kazanımlarının savunulup, savunulmamasına gaspa karşı çıkılıp çıkılmaması, bu uğurda pratik olarak mücadelenin yükseltilip yükseltilmemesi sorunudur.

Bunun yolu da "anayasaya hayır"dır. Çünkü "hayır" kitlelerin eğilimine uygundur ve ancak bu vasıta kitlelerin eğilimini örgütleyebilir.

Burada şunuda belirtmek istiyoruz: "anayasaya hayır"da savunulan talepler bu düzenli sınırları içerisindedir. Gerçekleşebilecek taleplerdir. Bugün devrim gündemindedir olmadığına göre, devrimci örgütlenmeler iktidar alternatifini içerisindedir, bu taleplerin gerçekleşmesi için mücadele gereklidir. Acaba boykot bu mücadeleye ne katkıda bulunmuştur. Boykotla kitlelere gösterilen alternatif nedir? (Stratejik değil taktik bir sorunu tartışıyoruz.)

Denilebilir ki bir slogan eylem sloganı ve propaganda sloganı olarak kullanılabilir. "Anayasaya hayır" ne sloganıdır? Bu doğrudur. "Anayasaya hayır" sloganı zaten ekonomik-demokratik ve siyasal talepler uğruna mücadelenin somut olarak sonuçlarının alınması hedefleniyordu. Anayasa "referandum"u bu talepler uğruna propagandanın güçlendirilmesi ortamını yarattığı için zaten propaganda sloganı idi. Biz anayasanın reddedilebileceğine inanmadığımız için, bunun şartları olmadığı için "anayasaya hayır" sloganını propaganda sloganı olarak kullandık.

"Sol" güçler içerisinde yer alan, TDKP, TKP/ML-Bolşevik, TİKP (Bunlar bildiklerimiz) referandum konusunda boykot taktiğini izlediler. Her üç akımında gerekçeleri üç aşağı beş yukarı yukarıda değindiğimiz "gerekçeler"di. Biz bunlardan "Bolşevik"çilere (Ama ne bolşevik) kısa bir göz atalım. Onlar "taktik"lerini şöyle gerekçelendiriyorlar:

"Eğer bir ülkede Komünist Partisi henüz inşasının birinci aşamasının çok başlarında bulunuyorsa; sorun proletaryanın ileri, öncü unsurlarını kazanmaksa; eğer o ülkede yapılan seçimlerde "demokrasi" burjuva anlamında bile kesinlikle yoksa; seçimin sonucu daha başından belli ise; eğer hakim sınıflar halkı zorla sandık başına götürmeye çabalyorsa; komünistler için burjuvazinin bir temsilî kurumu içerisine girme imkanı en baştan kesinlikle yoksa vs., bu gibi şartlarda "proletarya hareketi ileriye doğru hızla yürümese bile", komünistler "seçime katılmama çağrısını yaparlar." (Bolşevik Partizan Sayı 2 sf: 18-20)

"İleri öncü kesim bu anayasa oylamasında beklediği bir şey var mıdır? Kesinlikle hayır! O halde referandum şu veya bu şekilde katılma çağrısı, kazanılması esas görev olan öncü kesimin bilinç seviyesinin gerisinde; onu geri çeken bir çağrı olacaktır." (agy. sf: 20)

Bu sorunun "bir yanı" görülmekte, sorunun "diğer yanı" ise "sandıklar-

dan çıkan oyların rengi ne olursa olsun sonuç bugünden bellidir" (sf: 20) şeklinde ifade edilmektedir.

Aktarımlardan da görüldüğü gibi onlar taktiği tesbit ederken objektif etkileri, halkın durumunu kesinlikle temel almamakta sorunu sadece "öncü" açısından ele almaktadırlar. Öncü açımdan zaten sorun yoktur. Öncü biliyor ki; Bu devlet yıkılmadan demokrasiye ulaşmak mümkün değildir. Mesela kitlelerin taleplerinin öncü tarafından savunulması onların mücadeleye çekilmesi için propaganda edilmesi, onlarla birleşilmesi meselesidir. Tabii YD revizyonistleri için sınıf mücadelesini örgütlemek "esas görev" olmadığı için, esas görev "Marksizm-Leninizmin evrensilliklerini kavramak" olduğu için bu görevi yerine getirmek "yurt-dışında mümkün olduğu" için "boykot" deyip işin içerisinden sıyrılmak en uygun tavrıdır.

Esasta boykot taktiğinin altında yatan gerçek "gerekçe" şudur. 12 Eylül'den sonra karşı-devrimin estirdiği güçlü rüzgar ve yenilgi ortamı küçük burjuva örgütlerde yalınlığı geliştirdi ve onların kitleleri olduğundan çok geri görmelerine yol açtı. Aynı zamanda onlar karşı-devrimci rüzgardan dolayı sınıf mücadelesinden çeşitli kılıflar altında çekildiler. Subjektif etken olarak sınıf mücadelesinin yükseltilmesinde oynanacak bir rol olmadığından hareketle "boykot" deyip "sıyrılmak" en doğrusuydu, onlar için. Şimdi bu örgütler öfkeyle haykırıp bir dizi "teorik" laf edeceklerdir zannediyorum. Fakat bu doğru olanı değiştiremez.

Burada şunu da belirtmek istiyoruz. "Anayasa hayır" taktiğini savunanlar sonuçta "doğru tavır takımlarına rağmen, bu tavrı gerçekleştirmeleri "boykotçularda" olduğu gibi gene oportünist, revizyonist temeldedir. Önümüzdeki sayılarda bunlara da kısaca değineceğiz.

ANAYASANIN KABULÜNÜN ÖNÜMÜZE KOYDUĞU GÖREVLER

Bu görevleri şu noktalarda toplayabiliriz.

1) Anayasanın kabulü ile beraber bir dizi oportünist revizyonist grup, siyasal taleplerin sınırını daraltmaya çalışacaklardır. Bu özellikle yeni anayasa karşı 61 anayasasını savunma temelinde gelişecektir. ML'lere düşen görev, bunu teşhir etmek, demokrasiyi savunmak, kısa vadeli (taktik) taleplerle demokrasi mücadelesinin arasındaki bağı doğru bir temelde ortaya koyup savunmak, devrim propagandasını yükseltmektir.

2) Bundan önceki sayılarda belirttiğimiz gibi özellikle Avrupa'cı kanat ve TKP, halkın bu koyu faşist anaya-

saya karşı gelişen muhalefetlerini kendi çıkarları doğrultusunda kanalize etmeye çalışacaklardır. Bunda başarılı olup, olmamalarında ML'lerin yürüteceği doğru devrimci propagandanın rolü çok büyük olacaktır. ML'ler bıkmıp usanmadan onları ve bu tavırlarını açığa çıkarıp teşhir etmelidirler. Bu tevhire aynı niyetli diğer yoğunluklarda eklenmelidir.

3) Koyu faşist anayasanın kabulü bir dizi küçük-burjuva sol oportünist örgütlenmelerde, bu düzenin sınırları içerisinde kazanılabilecek bir dizi ekonomik-demokratik ve siyasal talebin savunulmasına sırt çevirme eğilimi geliştirecektir. Bu tavır halk yığınlarının muhalefetini örgütlemekten kaçmanın bir sonucu olacaktır. ML'ler bunlara karşı uyanık olmalı, halkın bu taleplerini savunmaya özel bir önem vermeli-dirler.

4) Önümüzdeki dönemde halkın homurdanması özellikle düşünce özgürlüğü ve bundan türeyen ekonomik-demokratik örgütlenmeler talebi doğrultusunda gelişecektir. ML'lere düşen görev; bu homurdanmaya sahip çıkmak, savunmak ve demokrasi mücadelesi doğrultusunda birleştirmektir.

5) Özellikle işçi sınıfının sendika ve sendikal haklarının savunulması özel bir öneme sahip olacaktır. Bu talepler savunulurken illegal Demokratik Sendikaların örgütlenmesi çalışması gözden kaybedilmemeli, örgütlenmelerin legale çıkması için mücadele yürütülmelidir.

6) Yeni anayasanın kabulü aslında 24 Ocak Kararları denilen, emperyalizme daha fazla kölelik kararlarının sonucudur. 24 Ocak Kararları komprador sınıflar arasında çelişkiyi bozmuştur. Bu durum 82 Anayasasında kompradorlar arasındaki ilişkinin yeniden düzenlenmesi ve devletin biçimsel açıdan kısmende olsa değişmesinin sonuçlarını kendi içerisinde barındırmaktadır. ML'ler bu durumu doğru tahlil etmeli, komprador sınıfların bu nedenlerden dolayı gelişen çeşitli "demogojik" oyunlarını açığa çıkarmalıdır. Aynı zamanda yeni taktikler saparken bu etkenleri gözönünde bulundurmalarıdır.

7) 82 anayasasıyla; bilindiği gibi 61 anayasasında olan bir dizi ekonomik demokratik hak gaspedilmiştir. Bu anlamda kitle örgütlerinde izlenecek politika da dikkatli olmalı, uzun ve sabırlı bir çalışmayı yeğlemeli, kısa siredede açığa çıkmamaya çalışmalıdır.

8) En önemli noktalardan birisi de şudur:

Bu düzenin sınırları içerisinde kazanılacak haklar uğruna mücadele edilirken yasal sınırların aşılması, yasal çerçeveye aşılma, bu yolla yasallaşma zorla dayatılmalıdır.

9) Önümüzdeki dönemde hukuk sorunu önemli ölçüde tartışma konusu olacaktır. Bu açıdan Partimiz Hukuğa ML bakış açısını ortaya koymalı, bu alandaki her türlü burjuva görüşü teşhir edilmelidir.

AĞIR CEZA MAHKEMESİ...

birlikte keyfiligi ve gözi dönmüş zorbalığı getiren bir cuntanın savunucusu durumundasınız. Bağlı olduğunuz anayasayı bir kenara atan, ülkeyi kışla direktifleri ile yöneten, burjuva hukukcularını süngü öniinde secedeye getiren bir diktatörlüğün savunucusu durumundasınız. Ve görünüşte bizleri baskı, işkence ve idamlardan dolayı, bu diktatörlüğü telgrafla protesto ettiğimiz için yargılıyorsunuz. Ama gerçekte yargılayanlar huzurunuzda oturan 56 kişidir. Ve bu kürsüde cunta yargılanmaktadır.

Sayın Yargıçlar; Sözlerimi daha fazla uzatmadan iddianamedeki iddialara geçmek istiyorum. Sizlerden talebim, savunma hakkıma müdahale etmemenizdir. Davaya sıyasi bir vadedir. Bu gerçeği unutmadan savunmayı izlerseniz, dava sınırlarını aşmadığımı göreceksiniz. Savcı iddianamesinde sunulan iddia ediyor: "Milli Güvenlik Konseyinin işkenceci ve idamdan yana bir kurum olduğunu belirtmek istemekle bir bakıma bu kurumun manevi şahsiyeti incimıştır." Diğer arkadaşları bilmem ama ben kendi çektiğim telgrafta, Konseyi, yurtseverlere, demokratlara ve tüm halka karşı uygulanan baskı, işkence ve idamlardan dolayı protesto ettiğimi belirtmişim. Savcı, bizim, Konseyi "işkenceci ve idamdan yana" olarak gösterdiğimizi söylüyor. Eğer işkenceci kasıt bizzat işkence yaparsa ne benim nede telgrafın böyle bir iddiası yoktur. Savcı bunu kafadan uydurmaktadır. Yok eğer savcı beni telgrafla Konseyi "işkence ve idamdan yana bir kurum" olarak belirtmek istediğimi iddia ediyorsa bu doğrudur. Telgraf mahiyeti itibarıyla baskı, işkence idamlardan dolayı Konseyi baş sorumlu olarak muhatap almaktadır. Her neyse, savcının telgrafta ilişkin bu dayanaksız iddialarını bir yana koyalım da şu gülünç ve dava açısından önemli iddia üzerinde duralım. Savcıya göre Konseyi "işkence ve idamdan yana bir kurum" değildir. A-caba savcı bizzat bu söylediklerine inanıyor mu? Şahsen ben iki gözül, iki kulağı ve kafasının içinde bir beyni olan ve bu ülkede yaşayan bir kimsenin bu tip iddialara inanacağını sanmıyorum. Ama neyllyelikki savcı iddia e-

diyor. Gerçekleri çiğneme temelinde beni suçluyor. Bu durumda bana kör gözlerin bile göreceği, etimde, ilgisimde hissettiğim, Mısır'daki sağır Sultan'ın bile duyduğu gerçekleri belirtmekten ve bu temelde kendimi savunmaktan başka bir şey kalmıyor.

Sayın yargıçlar; 12 Eylül askeri faşist darbesi hangi amaçla yapılmıştır? Bu darbeyle kurulan askeri faşist diktatörlük hangi sınıfların, hangi sınıflar üzerindeki diktatörlüğüdür? Bu iki soruya verilecek cevap, savcının iddiasını pervasız ve kaba bir yalandan ibaret olduğunu gösterecektir.

12 Eylül darbesi, 12 Mart'tan bu yana görülmemiş derecede vahimleşen ekonomik krizin yükünü tüm emekçi yığınların sırtına yıkmak, bu sınıfları örgütlerini dağıtmak, yok etmek veya etkisizleştirmek, kazanılan demokratik hakları tamamen yok etmek veya budamak, devletin faşist otoritesini güçlendirmek amacıyla yapılmıştır. 12 Eylül darbesiyle kurulan diktatörlük, bir kompradorlar ve toprak ağaları blokunun çeşitli milliyetlerden halkımız üzerindeki askeri faşist diktatörlüğüdür. Halkı kısa bir dönemde görülmemiş boyutlarda soymak ve ezmek isteyen blokun direksiyonunda veya merkezinde Kemalist önönceki çizgiyi sürdüren Amerikan'cı kompradorlarla büyük çiftlik beyleri bulunuyor. Bu blokun kanatlarında ise AP'nin bir kesimini temsil ettiği yine bir başka Amerikancı klik ile CHP'nin temsil ettiği Almancı komprador klikin bir kesimi yer alıyor. En güçlü efendi ve darbenin akıl hocası Amerika olduğu için bu blok içinde Amerikancı klikler daha etkindir. (Merkez ve AP kanadı) Siyaset sahnesinde MHP'nin temsil ettiği ve Amerikancı klikler içinde en vahşi, en ırkçı en gözü kanlı ve bıç bir hak ve sırt tanımaz olan klik bu bloka dahil değildir. Bu klik, blok tarafından geçmişten devletin otoritesini zarara uğratma gibi hatalarından dolayı eleştirilmektedir. Ve ayrıca bu bloku oluşturan klikler "MHP"nin temsil ettiği komprador klikinin güçlenerek devlet iktidarını ele geçirmesi halinde kendi varlıklarının da tehlikeye gireceği kanısındadırlar. Bundan dolayı bu kliğe belli ölçülerde baskı uygulanmaktadır. Klik, blokun kendilerine yönelen baskılarından yakınmakta, halka yönelen saldırılarını ise alkışlamaktadır. Yine bu bloka Cumhuriyet tarihi boyunca Kemalist-burjuvazi ile çatışan ve bugün siyaset sahnesinden MSP'nin temsil ettiği bir kısım toprak ağaları, şeyhler, feodal burjuvalar, tüccarlar, faizciler vb. de dahil değildir. Cuntanın temsil ettiği blok bunlara da belli ölçülerde baskı uygulamaktadır. Bunlar da kendilerine yönelen baskılara karşı çık-

makta, halka yönelen saldırılarını desteklemektedirler.

Sayın Yargıçlar; Bugün cuntanın kendisini sınıflar üstü ve tarafsız görmesinin "ben faşizme de, şeriatçılığa da, komünizme de karşıyım" propagandasının temelinde yukarıdaki gerçekler yatmaktadır. Deminde dediğim gibi bu cunta Amerikan emperyalizminin icazeti ile iş başına gelmiş bir cuntadır. Öyle ki darbe öncesi kurulan Konsey, darbenin doğrultusunu ve gücünü tesbit etmek, akıl danışmak için bir üyesini Amerika'ya göndermek zorunda kalmıştır. Bu darbeden önce Amerikan tekellerinin bir gazetesi ve Amerikan dışişleri yetkilileri Türkiye'de Askeri darbe olduğunu bildirme göreviyle işlenmişlerdir. Bütün bu gerçeklerden dolayı, ekonomik krizin vahameti ve işbirlikçi sınıf karakterinden dolayı cunta, bugün emekçi yığınları geçmiştenden daha insafsız bir şekilde sömürüyor; baskı, işkence, ve terörü yoğunlaştırıyor, ve geniş yığınlara yayıyor. Yaygın ve ağır vergilerle millî şef döneminin azgın tahsildar rejimini hortlatan ve şimdiden halkı kara kara düşündüren ve giderek onların sızlanmalarına, homurdanmalarına yol açan cuntanın şu ana kadarki uygulamaları savcının iddialarını kesinlikle mahkum ediyor. Savcısında çok iyi bildiği gibi bugün: CUNTA İŞÇİ SİNİFİ VE KURT MİLLETİ BAŞTA OLMAK ÜZERE ÇOK GENİŞ YIĞINLARA İŞKENCE UYGULUYOR.

Diktatörlük içinde en etkin olan sanayiciler ve bankacılar, özellikle bunlar, proleteryaaya olan tüm kinlerini kusuyor, hünçlerini çıkarıyorlar. İrili ufaklı tüm sınıf sendikalarını kapattılar. Grev ve toplu sözleşme haklarını bir çırpıda çiğnediler. Sınıfın önderlerini, ileri, militan unsurlarını işkence tezgahlarına ve oradan da hapishanelere doldurdular. Şimdi onlar, yıllardır millî zulüm altında inlettikleri Kürdistan başta olmak üzere, helikopterli baskın birlikleri ile sürekli köyleri basıyorlar. Halkı silah getirmeleri, inançlarını açığa vurmaları devrimcileri ele vermeleri için köy meydanlarına topluyorlar, özellikle evlerinde devrimci kitap, gazete, resim, silah veya patlayıcı madde bulunanları işkenceye çekiyorlar. Bu tip uygulamalar geçtiğimiz aylarda Niğde köylerinde de yapılmıştır. Hatta Niğde içindeki işkencehaneden gelen seslerden dolayı halk rahatsız olmuştur. Savcının bunu bilmesi gerekir.

CUNTANIN YOĞUNLAŞTIRDIĞI İŞKENCELER BİR ÇOK KİŞİNİN ÖLMESİNE VE SAKAT KALMASINA YOL AÇIYOR.

Bugün işkence odalarında, özel ola-

rak eğitilmiş uzmanlar yönetiminde yapılan elektrik çoku, falaka, asma, kum torhaları ile dövme, başı duvara vurma, vücudun çeşitli yerlerini yakma, meydan dayığı vs. şeklindeki işkenceler sonucunda bir çok kişi ölmüş, bir çoğu da sakat kalmıştır. Devrimci onurunu, insanlık değerlerini savunan, bunlardan taviz vermeyen, vermek istemeyen yurtsever, demokrat, devrimci insanlarımızdan bir kısmını cunta acımasızca yoketmiştir. Gözaltına alınanların işkencehanelerde 3 ay ve hatta daha fazla kalabileceğini bir çırpıda kanunlaştırmış, bugüne kadar işkence altında kalan bir çok kişinin fiziki ve ruhi dengesini bozmuştur. İstanbul Davutpaşa Cezaevinde süngü zoruyla faşistlerle başmak istemeyenlerden İrfan Çelik sorgusuz sualsiz bir şekilde hunharca asılmıştır. Ankara'da 3, Kars'da 1, Tunceli'de 3, İzmir'de 2 kişi işkencehanelerde öldürülmüştür. Bursa'da 3 kişi pencereden atılarak öldürülmüştür. Nihat Erim olayının sanıklarından Ahmet Kırangıç, hücrelerinde kafası parçalanmış olarak bulunmuştur. Yine İstanbul'da Zeki Yumurtacı kaçırılıyor süsü verilerek götürüldüğü keşif mahallinde öldürülmüştür. Bunlar cuntanın açığa çıkmış suçlarının bir kısmıdır, burada diğerlerini sıralamayı gereksiz görüyorum. Ancak geçmeden, öldürülenlerin nasıl vahşice işkence sonucunda can verdiklerini göstermek açısından bir örnek vermek istiyorum; 30 Kasım 1980 tarihli Yankı dergisi şu haberi veriyor: "Zeynel Abidin Ceylan, bir Dev-Yol militanıydı 22 Eylül 1980 günü Aktepe'de, Fatsa halkının mücadelesini desteklediğine ilişkin bir pankart dolayısıyla saklandığı evde yakalandı. Emniyet müdürlüğüne götürüldü. Gazi Eğitim mezunu bir öğretmen olan Zeynel Abidin'in sorgulaması Emniyet Birinci şube ekip amiri Mustafa Haskınış tarafından yapıldı. Tanık polislere göre, "bu sorgulamadan olumlu bir sonuç alınmadı". 24 Eylül günü bir başka sorgulama için hücrelerine giren polisler, onu sırt üstü yatar buldular. İlk sorgusunda "sapa-sağlam" olan Zeynel Abidin ölmüştür, üç kaburga kemiği kırılmıştır. Karaciğeri harap olmuştur. Vücudunda da elektrik yanıkları vardı.

CUNTA GAYRI-RESMİ İDAMLARI SİSTEMLİ BİR ŞEKİLDE UYGULUYOR:

Artık açık idamlar kamuoyunda geniş acıma duygusu ve memnuniyetsizlik yarattığı, homurdanmalara yol açtığı için cunta, düşmanlarını yakalama sırasında veya baskın anında bazen de yakalandıktan sonra öldürmektedir. Bu şekilde öldürülenlerin sayısı 100'e

yaklaşmıştır. Daha geçenlerde İstanbul'da Necdet Oynargül adlı bir devrimci keşif için götürüldüğü evde resmen öldürüldü. Bu gün bir çok kişi "görüldüğü yerde vur" emri ile aranmaktadır.

Cunta işkencehanelerde kadınlara karşı hakaret, sarkıntılığı, ve ahlâksızlığı alabildiğine serbest bırakmıştır.

Gerek yakalama anında gerekse işkencehanelerde yurtsever, devrimci, demokrat kadınlara karşı işkence ve baskın ekipleri gözli dönmüşçesine vahşî bir kin ve cinsel iştahla sarkıntılık etmekte, işi tecaviize kadar vurmaktadırlar. Son dört aylık uygulamada Tunceli'de bazı kadınlar çırılçıplak soyularak kollarından asılmıştır. Bunlardan bazılarının meme uçları yakılmış, kalçalarında ve mahrem yerlerinde alev gezdirilmiştir. Bu kadınlardan tecaviize uğrayanlar olmuş, hatta bu yüzden bir öğretmen karısını boşamıştır.

Sayın yargıçlar,

Bu işkenceler sadece Tunceli'ye özgü değildir. Bu gün ülkenin bir çok yerinde kadınlar, genç kızlar benzeri muamelelere maruz kalmışlardır. Bu gün göz altına alınıp da bariz küfürlere, hakaretlere, maruz kalmayan kadın pek azdır diyebiliriz. Kocasını kaçak olan ve sırf bu yüzden rehin alınan bir çok kadın da hakaretlere uğramış, dövülmüştür. Cunta tüm bunları yurtsever, devrimci kadınları teslim almak, onların moralini ve ahlâkını çökertmek, davalarına ve inançlarına ihanet ettirerek düzen için uysal kişiler haline getirmek amacıyla yapmaktadır. Yine işlenen bu suçlara ek olarak cunta görevlileri arama ve taramalarda tahribat yapmakta, hatta bazen rüşvet almaktadırlar.

Özellikle devrime sempati duyan işçilerin, emekçilerin yaşadıkları yerlerde öteden beri Tunceli, Kars, Fatsa gibi hedef seçilen yerlerde yapılan aramalarda son derece tahripkar olmaktadır. Evler halıaç pamuğu gibi atılmakta, her şey ayaklar altında çiğnenmekte, bu duruma ses çıkaranlar ise dövülmektedir. Onlar bu bölgelerin uyanık insanlarına karşı öteden beri kursaklarında biriktirdikleri kinlerini bu şekilde kusmaktadırlar. Cunta görevlileri Kars'da "durumu iyi" olan bazı ailelerin çocuklarını gözaltına almakta, sonra da bu çocukların babaları ile ilişkiye geçerek çocuklarını "örgüt üyesi" olduklarını söyleyip, babalarından dolayı ve kibar bir dille rüşvet istemektedirler. Rüşvetin verilmesinden sonra serbest bırakılan bazı oğullar yüzde yüz çıkma durumları olduğu halde, rüşvet vermelerinden dolayı babalarını suçlamaktadırlar. Geçmişte olduğu gibi, bugünde baskı, işkence, ahlâksızlık ve faşist terör yolsuzluk ve

rüşvetle başbaşa gitmektedir. Darbeden sonra karakola alınan ve "bu karakola yardım edeceksin, yoksa sonun kötü olur" diye tehdit edilen yurttaşların sayıları bir hayli kabarıktır. Orduya yardım adıyla kasabalardan, köylerden, il merkezlerinden baskı ve tehditle toplanan paraların, traktörler dolusu hububatın hikayesi ise içler acısıdır. Faşist paşaların bu korkunç soygunlarını, bu kürsüden anlatacak durumda olmadığım için bu konuyu geçmek zorundayım.

Sayın yargıçlar,

Bir hükümlü olarak çok iyi bildiğimiz ve içinde yaşadığımız cezaevi şartlarının darbeden sonra ne hale getirildiği hakkında da burada bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum. Bu cuntanın neden "yana olduğunu" gösteren son örnek olacaktır.

Darbeden sonra:

CUNTA TÜM CEZAEVLERİNDE MAHKUMUN EN DOĞAL HAKLARINI GASPEDEREK BUNLARI İYİCE YAŞANMAZ HALE GETİRMİŞ, DAYAĞI VE HÜCRE CEZALARINI ARTTIRMİŞTİR.

Bilindiği gibi darbeyi hemen izleyen günlerde cunta, askerî cezaevinde yurtseverleri, demokratları ve devrimcileri, silah cop zoruyla faşistlerle barıştırmaya kalkışmış, bu durumu propaganda araçlarıyla halka duyurmuş ve göstermiştir. O böylece sadece halkın değil, cezaevlerinde bulunanlarında böyle bir darbeyi beklediklerini ve barıştırmak için fırsat kolladıklarını, bunların davalarına inançları olmadığını, tümünün çeşitli vaatlerle kandırılmış gençlerden ibaret olduğunu sahtekârca yaymaya çalışmıştır. Burada bir parantez açarak belirteyim ki, cunta bu tip bir taktiği televizyon aracılığı ile sürdürmektedir. O, yakalanan ve çözülen unsurları kamera önünde konuşturarak, onlara fasliyetlerini anlatarak "yaptıklarından pişmanım" dedirterek halkın moralini bozmak, mücadeleci unsurları teslim almaya, devrimin boş bir inanç olduğunu yaymaya özen göstermektedir. Hatta bazen o, işkencehanelerde alınan bantları ekranda devreye sokmaktadır.

Şimdi ülke cezaevlerinde hücrelerin daha fazla işlediği, falaka sopalının daha faal olduğu, insanların daha çok kan kustuğu, direndiği, ağladığı, boyun eğdiği, aç kaldığı, mektuplaşma ve görüş imkanlarının kısıtlandığı bir dönemde yaşıyoruz. Bugün cezaevlerinin çoğunda mahkumlar tüplerin ve istisnaların toplatılmasından dolayı yemek pişirme, ısınma, banyo yapma, ilaç temin etme, hastahaneye zamanında gitme, akrabalarıyla normal görüş-

bilme imkanlarından (geçmiştekinden daha bir kötü şekilde) mahrum bırakılmıştır. Büyük çapta kitap toplatılmıştır.

Bulduğumuz cezaevinde darbeden bu yana bir çok kişi cezaevinin alt katındaki hücrelerde falaka ve meydan dayağı ile ezilmiştir. Daha geçenlerde Adana Cezaevinden getirilen 12 kişi göz ve bacak morartma, dudak patlatma şeklinde dayaktan geçirilmiştir. Daha dün hücreye alınan TALİP TAŞ adındaki mahkum gardiyanlar tarafından ağır şekilde dövülmüştür. Ve halen dövülmektedir. Huzurunuzda bulunan 56 kişi bu dava nedeniyle cezaevi disiplinini ilgilendiren bir konu olmadığı halde, tamamen keyfî olarak söz konusu olan hücrelere atılmıştır, bu hücreler ki, darbe öncesinde, kalorifer tesisatının tamiri için gönderilen para ile yapılmıştır. Bu hücreler bodrum katta olduğu için hiç bir yerden hava almamaktadır. Uzunluğu 2,5 genişliği ise 2 metre olan bu hücreler aşırı derecede nemlidir. Beton üzerinde yatma durumunda kalındığı için battaniye ve döşekler ıslanmakta ve giderek küflenmektedir. Tuvaletleri içinde olan bu hücrelerin bazılarında lağım duvardan sızmaktadır. Bazı ülsürlü, tüberkülozlu veya ameliyatlı arkadaşlar bu hücrelerde yatmışlardır. Bunlara kasten rapor verilmemiştir.

Darbeden sonra kaldığımız cezaevinde, yasak listesinde yer alan 400'e yakın kitap esas alınarak yüzlerce kitabımıza el konulmuş, haftada iki gün olan görüş süremiz bir saate indirilmiş, istisnaların büyük bir kısmı toplanmıştır. Günde iki öğün ama bir çeşit kavanozlar iyice rezilleştirilmiştir. İdare şimdide ellimizden tüpleri almaya çalışmaktadır. Ziyaret günleri toplu yiyecek getiren ziyaretçilerimizle göz dağı verilmektedir. Bu yüzden bir arkadaşımızın eşiyile görüşmesi süresiz yasaklanmıştır.

Cezaevinin ne çürümüş kalorifer tesisatı ne de banyosu doğru dürtüstü işlememektedir. Çamaşırhanesi ise hiç işlememektedir. Bugün sırtını mavi berberilere dayayan bir idare, bir baş gardiyan, hiç bir gerekçe göstermeden istediğini hücreye alıp dövürebilmektedir. Darbenin cezaevimize getirdiği birtek reform, hak gaspı, keyfîlik, dayak, tecrit ve hücre olmuştur.

Askerî cezaevlerinde ise durum daha vahimdir. Cunta buralarda, tutukluları robotlaştırma, inançlarına ve davalarına ihanet ettirme, cezaevlerinde ve mahkemelerde fillzenmekte olan direnme ruhunu, yarattığı teslimiyet atmosferi ile boğmak ve etkisizleştirme politikası izliyor. Darağacını, işkenceyi, ağır cezayı ve intihar süsü ve-

erek yok etmeyi, teslim almakta etkili araçlar olarak kullanıyor. Teslim olanlara karşı nispeten daha toleranslı davranarak, dirençleri, teslimiyete teşvik ediyor. Mamak Askeri Cezaevinde binlerce tutukluya uygulanan faşist veya hayvani eğitimi cunta gazetesi Milliyet iftiharla anlattığı için burada bunlardan söz etmeyeceğim. Kişi olarak okudunuz biliyorsunuz.

Sayın Yargıçlar;

Herkesin bildiği, yaşadığı veya tam olarak bildiği tüm bu gerçeklere rağmen, kalkıp cuntanın baskı, işkence ve idamlardan yana olmadığını söyleme cesaretini gösterdiği için doğrusu savcıyı kutlamalıyız. İdamları bir çırpıda onaylayan, konuşma ve bildirimlerinden strekli olarak "kafa ezme"ten, "kırmak"tan, "yok etmek"ten, "kök kazımak"tan geri kalmayan Konseyin işkenceden ve idamdan yana olmadığını söylemek, doğrusu büyük bir kahramanlıktır. Konsey başkanı Kenan Evren geçenlerde genç harbiyelilere yaptığı konuşmada Atatürk düşüncesine karşı çıkanların kafalarının ezileceğini açıkladı. Böyle bir kimsenin işkence ve idamdan yana olmadığını söyleyebilir miyiz? Atatürk düşüncesini kabul etmeyen, bu düşünceleri eleştiren bir kimsenin kafasını ezmeye kalkışmasının ne demek olduğunu heyetinizin taktirine bırakıyorum.

Şunu bilmeliyiz ki, cuntanın suçlarını örtbas etmek isteyen bir kimse, halka karşı suç işliyor. Cuntayı işlediği suçlardan dolayı protesto edenler hakkında ceza işleminde bulunanlar insanlığa karşı suç işliyor. Bu işi ister gönüllü, ister gönülsüz üstlenmişler, bu tip kimseleri yarın çocukları ve halk yığınları lanetle anacaktır.

Savcı iddianamesinde 5 kişilik konseyin "yasama görevi" yaptığını belirtiyor. Bunu, söz konusu beş kişinin 450 kişilik mecliste oturarak yemin etmesine mi dayanarak belirtiyor? Halkın biraz gülümseyerek seyrettiği bu manzaranın normal burjuva hukukuna yayan bir yanı var mı? Beş apoletli insan, bir gecede, burjuva hukukcularının saygıyla ağzlarına aldıkları anayasayı, parlamento ve benzeri kurumları fırlatıp bir kenara atıyorlar ve kendilerini biz her şeyiz diye ilan ediyorlar. Tabii savcı gibi hukukçularda "bu beş general yasama organımızdır" diye fetvalarını veriyorlar. Bu tip hukukçular, yarın aynı metodlarla bir gecede bu beş kişinin yerine değişik kağıda dört kişi gelse, hiç tereddüt etmeden onları da meşru yasama organı olarak ilan ederler. Çünkü süngüye secde etmenin mantığı budur. Klasik burjuva hukukçularında veya meşru yasama organı anlayışı genellikle ya halk ihtilalinin başına geçen burjuva-

zinin kurduğu ya da seçimle kurduğu organlar ki, bunlar da, sınıflı toplumlarda halkın iradesini gerçek anlamda temsil etmezler. Savcı da bu tip bir burjuva demokrat anlayış yoktur. Ya da o, görev verildiği için, korktuğu için böyle şeyler yapmaktadır.

Savcı bir yandan telgrafın konseye ulaştırılmadığını söylerken, diğer yandan da bu telgrafta "konseyin manevi şahsiyeti incinmiş" olduğunu iddia etmektedir. Telgraftan haberi olmayan konseyin manevi şahsiyetinin nasıl incindiği meselesini bir yana koyalım. Burada üzerinde durulması gereken asıl mesele, konseye hak etmediği herhangi bir protesto telgrafının çekilmemiş olmasıdır. Eğer bir kişi, bir organ veya bir kurum, nahos sıfatlarla nitelendiriliyorsa onun manevi şahsiyeti gerçekten "incinir" ama gerçeğin olduğu gibi ifade edilmesi bu tip "incinme"lere yol açmaz, açmaması gerekir. Eğer bir organ memleket çapında baskı yapmayı, kitap toplamayı, kitlesel tutuklamayı serbest bırakmışsa; eğer bir organ, askeri mahkemelere yukarıdan direktifler vererek "davaları çabuk sonuçlandırın bir kaç kişiyi sallandırılın" diyorsa, önüne gelen idam kararlarını bir çırpıda onaylıyorsa bu organa "sen baskı, işkence ve idamlardan yanasın, çünkü yurtsever, demokrat, devrimci halk muhalefetini ezmek istiyorsun" demek onun manevi şahsiyetini incitmez. Manevi şahsiyetin incinmesine ve hakaretine bir kaç örnek verirsem daha iyi anlaşılır. Mesela burada kalkıp Mustafa Suphi kapitalisttir desem, Suphi'nin manevi şahsiyetini incitmiş hatta ona hakaret etmiş olurum. Çünkü zincirlerinden başka kaybedecek hiç bir şeyi olmayan, ezilen ve sömürülen bir sınıfın, proletaryanın önderini, ezen ve sömüren birisi olarak göstermiş olurum. Mesela aynı sıfat uluslararası para dilencisi Turgut Özal için hakaret sayılmaz çünkü, o, kapitalistliği ile öğünen bir gerdan-göbek erbabıdır. Turgut Özal komünisttir desem hiç kimse hakkımda hakaret davası açmaz. Çünkü komünizm kendisi ile birlikte tüm dünya emekçilerini kurtaracak olan dünya proletaryasının yüce davasıdır. Burada Turgut'a değil komünizme hakaret etmiş olurum.

Sayın yargıçlar,

Aslında bu davada "konseyin manevi şahsiyetinin incinmesi" göstermelik bir gerçektir ibarettir. Bu dava konseye karşı bir tavır takınıldığı için, ona karşı bir ses yükseldiği için açılmıştır. Akıllarıca bizlere ders veriyorlar. Konsey her şeyin üzerindedir. Hiç kimse ona yan bakmamalıdır. Onun her şeyi vardır. Yasadışıların görevi mutlak itaattir. Bu anlayışla hareket ediliyor. Bugün herhangi bir vatan-

daş kalkıp "efendim konsey üyelerinin gözlerinin üzerinde kaşları var" derse, emin olun ki MİT'in zehir hafiyelerince o kişi, "bu sözü ne amaçla söyledin" diye sorguya çekilir. Geçen duruşmalarda da belirttiğim gibi ülkemiz şimdi geçmişten daha sıkı bir cezai haline getirilmiştir. Ve bu cezai, ser gardiyan Kenan Evren'in bulunduğu baş gardiyanlar konseyi ile çeşitli bölgelerin sıkıyönetim komutanlarının, yani koğuş gardiyanlarının emriyle yönetilmektedir. Şimdilik her şey susturulmuş gibi görünmüyor ama buna kimse aldandırmamalıdır. Bu dönem, geçici bir dönemdir. Uzun ve kâbuslu bir geceyi, fırtınadan önceki sessizliği yaşıyoruz. Hiç kimse halkımızın görüşündeki sessizliğine hakarak hüküm vermeye kalkışmamalıdır. O halk ki asırlardır Osmanlı despotizminin, Cumhuriyet döneminde ise faşist ve yarı-faşist diktatörlüklerin pençesinde ezilen acı çeken ama her geçen dönemde daha geniş yığınlar halinde uyanan ve ileriye doğru mücadeleye atılan, kesin kurtuluşu yolunda hamleler yapan gayretli bir halktır. Yarattığı kadardır da kahredicidir de. Hiç bir güç onu, dökmülen kan ve gözyaşlarının, çekilen acıların ahlının, gaspedilen lokmaların hesabını sormaktan alkoyamayacaktır. Hiç bir güç bu devleti, emperyalizmin işbirlikçisi sanayicilerin, bankacıların, bankerlerin, spekülâtorlerin, borsa dolandırıcılarının, toprak ağalarının, bu çürümüş devletin onların proletarya önderliğindeki o büyük gücün mübarek yumruğundan kurtarmayacaktır. Türkiye proletaryasının öncülüğündeki çeşitli milliyetlerden halkımız, üzerinde yaşadığımız bu ülkeyi, söylemeye dilimizin varamadığı bu cehennemi mutlaka ama mutlaka cennete çevirecektir. O muazzam devrimci dahi güç, bu devletin enkazından yepyeni bir devleti, proletarya diktatörlüğüne geçişi sağlayacak olan demokratik halk devletini yaratacaktır. Sömürücü azınlığın çoğunluk üzerindeki diktatörlüğünü yutup, çoğunluğu azınlık üzerindeki, işçilerin ve emekçilerin sömürücüleri üzerindeki diktatörlüğünü, demokratik halk diktatörlüğünü kuracaktır. Sömürücü sınıfların bu tip davalar açmakla, baskı ve yıldırma metodlarına baş vurmaları hiç bir sonuç elde edemeyeceklerini bilmeliyiz. Tarihin akışı ileriye dir. Yüce ve parlak olana iyiye ve gizele doğrudur. Yeryüzünün hiç bir zalim gücü bu akışı durduramaz ve durduramayacaktır. Tarihin edici olan haklıdır. Geri ve köhne olanı değil, ileri ve yeni olanı, çürüyen, çökene değil, gelişeni temsil etmektedir, bizler işte bunu temsil ediyoruz. Dertin ve engin düşünün ve üzerinde yaşadığımız şu barut fıçısı dünyada

mıza şöyle bir baka. Nükleer silahları, tanklar, uçakları, dev filoları ile emperyalistlerden daha güçlü görünen bir kuvvet görebiliyormusunuz? Ama tarih ve yaşadığımız hayat, gerçekten güçlü ve kahredici olanın, her şeye kadimmiş gibi görünen bu zalim kuvvetler olmadığını, dünya proletaryası ve halkların olduğunu gösteriyor. Vietnam ve Kamboçya halkları, küçük ve son derece fakir halklardı. Onlar Amerikan filinin yanında karınca gibiydiler. Ama onların gazabı Amerikan emperyalistlerini görülmemiş bir bozguna uğrattı. Hindi-Çini halklarından köteği yiyen bu kanlı haydut, Şah'ını ve Somoza'ını kurtaramadı. Latin Amerika'nın oligarşik diktatörlüklerini de kurtarmayacaktır. Rus işbirlikçilerini bir yana korsak günümüzde bazıları sonradan görme, hırslı ve saldırgan Rus-Sosyal-Emperyalistlerinin Afganistan'ı 100 bin kişiyle kesin dize getirdiklerini, Vietnam aracılığıyla Kamboçya'yı kesin yuttuklarını iddia ediyorlar. Onlar artık her iki küçük ülkeninde iğinin bittiğini, dağlarda yankılanan tek tük tüfek seslerinin, can çekişinin son nefesleri olduğunu söylüyorlar. Bu korkunç zavallı bir görüştür. Kendi kendimizi aldatmaktır. Kuvvet ve atom silahlarına tapanların görüşüdür. Fakat bu görüşlerle ilk defa tanışmıyoruz. Altmış yıllarda Amerikan uçakları da Vietnam için aynı şeyi söylüyorlardı. Gerçekten de uçaklar ve halkların gücüne inançları olmayanlar böyle düşünebilir-

ler. Bağımsızlıklarına düşkün Afgan Kamboçya halklarının yurtseverlerini ve komünistlerinin kaderlerine razı olabileceklerini söyleyebilir miyiz? Bu düpe düz bir deli saçması olmaz mı? Görünümlere ve geçici durumlara aldanmamalıyız. Bugün Afganistan'da gerçekten de güçlü ve kahredici olan kimdir? En modern silahlarla tepeden tırnağa donatılmış, güçlü bir cephe gerisi olan yüz bin kişilik Sovyet sosyal emperyalist Rus ordusudur? Yoksa çakar almazlarla dağlarda mevzilenen entarfil, sakalı, sanki çeteler midir? İşgal mi güçlüdür? Bağımsızlık savaşı mı? Hangisi? Bu sorulara doğru cevap verebilmek için işgalciden yana veya usak olmamak yetiyor. Hiç kimse sosyal-emperyalistlerin genç ve güçlü oluşuna, kof kudretine ve suratındaki komünizm maskesine aldanmamalıdır. Dünya proletaryası ve halkları bütün zalimler gibi onu da tarihin çöplüğüne fırlatıp atacaktır.

Sayın yargıçlar,

Sözlerimi burada noktalamak istiyorum. Vereceğiniz karar bizden çok kendiniz hakkında olacaktır... Temennim askeri faşist diktatörlüğün bu bölgedeki sorumsuz güçlerine alet olmanız ve kararlarınızı vicdani kanaatlerinizle, eski anayasaya, normal kanunlara bağlı katarak vermenizdir.

Savunmamı bitirmeden önce bu kürsüden;

Dünya proletaryasının ve halklarının, emperyalizme, sosyal-emperyaliz-

me, faşizme, sosyal-faşizme ve tüm dünya gericiliğine karşı yürüttükleri mücadeleleri selamlıyorum.

Afganistan ve Kamboçya halklarının sosyal emperyalistlere ve uçaklarına karşı yürüttükleri silahlı mücadeleyi selamlıyorum.

Sosyal emperyalistlerin baskı ve tehditlerine, papazların, kardinallerin ve işçi aristokratlarının yozlaştırma çabalarına rağmen gitikçe güçlenen Polonya proletaryasının kararlı ve militan mücadelesini selamlıyorum.

El Salvador halkının Amerikan emperyalizmine açıktan kafa tutan, Rus sosyal emperyalistleriyle uzlaşmaya yanaşmayan ve diğer emperyalistlere yüz vermeyen İran devrimini selamlıyorum.

Askeri faşist diktatörlüğe karşı fabrikalarda, dağlarda, sokaklarda, işkencehanelerde ve hapishanelerde direnen yurtseverlerin demokratların ve komünistlerin direnişlerini selamlıyorum.

Yeni yılın, çeşitli milliyetlerden halkımızın Amerikan cuntaya karşı kararlı mücadele yılı olmasını diliyorum.

Yaşasın Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung'un ışık yolu.

M. Oruçoğlu

Not: Bu dava beraatla sonuçlanmıştır. İlk önce tutukluluk hall kaldırılmış daha sonra beraat kararı verilmiştir.

12 EYLÜL 1980 - ARALIK 1982 ARASI FAŞİST CUNTANIN DERSİM'İN, HOZAT, OVACIK, PERTEK, VE ÇEMİSGEZEK İLÇELERİNDE KÜRT KÖYLÜLERİNE UYGULADIĞI ZULÜM !

Ön açıklama:

Komprador büyük burjuvazi ve büyük toprak ağaları aşırı bir ekonomik bunalım içindeydiler. Ekonomik ve siyasal bunalım emperyalist efendilerinden aldıkları çeşitli desteklerle de önlenemedi. Ve bu bunalım uç noktaya vardı. Öyle ki değişik emperyalistlere ve değişik tekellere usaklık yapan komprador-patronlar ve büyük toprak ağaları siyasal istikrarı bile asgarit olarak sağlıyanuyorlardı. Habire kendi aralarında dalaşarak halkın gözünde iyice teşhir olmuşlardı. Ekonomik bunalım içinde kıvranan hakim sınıflar, IMF vb. emperyalist kuruluşlardan aldıkları ye-

ni krediler, bunalmıdan kurtulma tedbirleri de yetmedi. Ekonomik ve siyasal bunalımın bir ürünü olarak halkın muhalefeti yükseliyor ve silahlı mücadele biçimini alıyordu. Halkın yükselen bu mücadelesini komprador burjuvazi-büyük toprak ağalarının bir kesimi var olan devlet biçimiyle idare edemeyeceklerini anlayınca var olan "demokrasi" maskesini de bir kenara fırlatarak askeri faşist diktatörlük biçimine başvuruyorlardı.

Cunta başa geçince programında ağırlıklı olarak "ekonomik ve siyasal istikrar sağlamak" ve halkın devrimci muhalefeti ne yapıp yapıp bastırma-

olmuştur. Nitekim faşist cuntanın başa geçmesiyle birlikte yüzbinlerce işçinin grevine son vermiş ve işçi sınıfının ekonomik taleplerinin hiç birini vermeden patronların yararına grevlere son vermiştir. Devrimci, demokrat ve yurtsever kişilerin yargılanması tüm alanlarda başlamış, binlerce kişi ilk anlarda göz altına alınmış ve işkencececi geçirilip tutuklanmışlardır. Devrimci, yurtsever teşkilatların ve komünist teşkilatların yok edilmesi için yoğun baskılar yapılmış ve önemli ölçüde bu teşkilatlara darbe vurulmuştur.

Türkiye çapında işkence ve zulüm hat safhaya varmıştır. Artık faşist ha-

sun bile, bazı işkence ve ölüm olaylarını gizleyemez duruma gelmiştir.

Türkiye'nin diğer yerlerinde bunca zulüm ve baskı yapılırken Kürdistan, Dersim'de de Türkiye'nin diğer yerlerinde olduğu baskı ve zulümden ayrı olarak bir de Kürt olduklarından dolayı milli zulüm uygulanmaktadır.

Daha önce Dersim'in Nazîmiye ve Mazgirt ilçelerindeki zulüm örneklerini belgelemiş ve öne çıkan işkenceleri açıklamaya çalışmıştık. Bu yazımızda da Çemişgezek, Hozat, Ovacak, Pertek ilçelerinde cuntanın yaptıklarını sıralamaya çalışacağız. Olayları anında kaydetmediğimiz için bunda belli eksikliklerin olabileceğini belirtmek istiyoruz. (Bu eksik olayların yanlış olduğu yönünde değil, sadece zamanın yer değiştirmesi şeklindedir.)

Yazımızda cuntanın gelmesiyle birlikte Dersim'de daha da fırlayan milli zulümü sergilemeye, milli zulümde önemli rol oynayanları açığa çıkarma, teşhir etme, halkın cuntaya karşı tavrı, devrimcilere karşı tavrı, cuntadan sonra halka yönelik olayların açığa çıkarılması, ajan ve muhbir şebekesinin durumu. Devrimci hareketlerin ve komünist hareketlerin takındığı tavır ne olmuştur, son dönemde Dersim'de uygulanan özel baskılar, ve diğer şehirlerdeki devrimci demokrat kamu oyunun görevlerini yazmaya çalışacağız.

KOMPRADOR BURJUVAZİ VE BÜYÜK TOPRAK AĞALARININ "DEMİR YUMRUĞU" FAŞİST CUNTA, EN AZILI BİR BİÇİMİYLE DERSİM'E SALDIRIYOR !

Dersim, yıllardan beri emperyalist uşaklara teslim olmamış zulme zorbalığa karşı, haksız uygulama ve ihanete karşı çıkmıştır. TC'den önce Osmanlılar diğer yerleri işgal edip, oraları çapulcu biçiminde sömürdükleri gibi Kürdistan'da işgal etmiş ve kendi otoritelerini sağlamışlardır. Bu haksız işgale karşı Kürdistan'ın değişik alanlarında baş kaldırımların olduğu gibi Dersim'de de baş kaldırımlar olmuş ve zulme, zorbalığa isyan etmiştir.

1. Emperyalist paylaşım savaşından sonra Kürdistan; Türkiye, Suriye, Irak, İran Kürdistan'ı diye dörde bölünmüş ve bu dört parçanın dışında topraklarının bir bölümü de Rus sınırları içinde kalmıştır. Kürdistan'ın bütün bölümlerinde de önemli ölçüde isyanlar olmuş ve somuttada Türkiye Kürdistan'ında olan isyanlarda Türk hakim sınıflarını zor durumda bırakmıştır. Hakim ulus-Hakim sınıfları, yani Türk komprador burjuvazi ve büyük toprak ağaları her defasında da soy kurumu varan katliamları baş vurmuştur. Türkiye Kürdistan'ında Kürtlerin en son isyanı da 1937-38 tarihindeki

Dersim isyanıdır. Faşist Kemalîst Diktatörlük'e karşı milli ve demokratik hakları savunarak isyanı örgütleyen aşiret reisleri, dedeler, toprak ağaları kaypak ve uzlaşır politikaları sonucu başarısızlığa uğradılar. Yeterince birliği sağlayamamışlar ve yaklaşık 20.000 Kürt bu isyanda katledildi.

Çocuklar analarının karnında süngülendi, kadınlara tecavüz edildi. Kürt köylüleri amansız bir biçimde derelerde kurşunlandı, bazı dereler insan cesetlerinden geçilmez durumda ve kan su gibi akıyordu. Bundan dolayı dere, ismini dereye dökülen cesetlerden almaktadır. Yöre halkı bu dereye LAÇ deresi (ceset deresi) demektedir. Köylüler talan edilip yakıldı. Köylüler mağazada top ateşine tutularak katledildi. Örneğin: Ali Bozağı, Köylüler köy samsanıklarına doldurularak yakıldı. Komüniz geçmişi anlatılmak istendiğundan geniş bir şekilde değinmiyoruz. Bundan dolayı Dersim Katliamı'nı en iyi dile getiren aşağıda ağıtı aktarmayı uygun gördük.

*Paşalar Dersim'e ferman eylemiş
Kurşun ile hanı derman eylemiş
Yakın, yakın, kıvın ! diye söylemiş.
Zalimlerin zulmü böyledir gardaş.*

*Dersim'in dağları kana boyandı
Kahpe kurşun körpe cana dayandı
Analar ağlayıp, bacılar yandı.
Zalimlerin zulmü böyledir gardaş.*

*Unutulmaz elbet dökülen kanlar
Mağaraya top mermisi atanlar
Öldürülen çoluk-çocuk, kadınlar
Hatırlanır tek tek hesap sorulur.*

*Unutulmaz elbet dökülen kanlar
Bebeğe kundakta kurşun sıkanlar
Evimizi başımıza yıkanlar
Hatırlanır tek tek hesap sorulur.*

*Dersim'in köyleri talan edildi.
Kalan sağlar ele sürgün edildi.
Güçlü Dersim 'Suçlu DERSİM' değildi.
Zalimlerin zulmü böyledir gardaş.*

*Unutulmaz elbet böyle talanlar
Munzur kıyısında kurşunlananlar.
Ölü parmağından yüzük çalanlar,
Hatırlanır tek tek hesap sorulur.*

Faşist Türk ordusunun Dersim'de giriştiği vahşi saldırı ve katliam hareketi, Dersim'in belleğinde yer edindi, hem de bir daha silinmeyecek biçimde. Bu zulüm ve katliam hareketi dilden dile, kulaktan kulağa söylenip düzenin muhafızı orduya karşı kinlerini bir kat daha arttırıyorlardı.

Dersim 1938 katliam hareketi ve daha sonra Türk hakim sınıflarının Dersim'liyi Türkiye'nin değişik yörelerine serpişik biçimde sürgün hareketi, sömürü ve zulüm, Dersim halkını her

zaman isyana teşvik etmiştir. Dersim halkının sömürü ve zulme karşı diğer alanlara göre daha yatkın olması buradan gelir. Dersim halkının üriciliği Hakim ulusun hakim sınıflarını rahatsız ediyor. Onlar Dersim'i kazanamayacağına bilincinde oldukları için her türlü baskıyı Dersim'e mübah sayıyorlar. Dersim halkını yıldırma psikolojik olarak yıkma ve yenmek için bölgede askeri tatbikatlar yapıyorlar. Onlar daha önce ismini "Dersim 38 katliamı"nda aktif rol oynayan faşist cani Abdullah Akdoğan adından alan bir tatbikat yaptılar. Ve Dersim'e gözdağı verdiler. O eski zulüm günlerini yeniden hatırlatıyorlardı. Dersim'de giriştikleri bu tatbikatın asıl amacı aslında halkın gözünü korkutup, devletin güçlü olduğunu göstermek, bölgede gelişecek gerilla faaliyetlerini nasıl ezeciklerini provalarını yapıyorlardı. Bu tatbikatta Dersim'in dağları bombalanıyor, uçaklar yıldırma uçuşları yapıyorlardı.

12 Eylül darbesinin yapılmasıyla birlikte ağzı salyalı itlerin Dersim'i ezme ve sindirme isteklerini gerçekleştirmeye şartları iyice olgunlaşmıştır. 12 Eylül öncesi Dersim, Türkiye'ye ışık saçan devrim sorunlarının en çok tartışıldığı ve kavranmaya başlandığı bir alan, Doğanun güneşiydi. Ve bu da hakim sınıfları sinirtendiriyor. Dersim'i kaybetmenin verdiği acıyla yerlerinde habire kıvrıyorlardı. Yoğun devrimci faaliyetten dolayı Dersim halkının her yönüyle kendini devrime adanması, hakim sınıfların özgün planlar yapıp saldırmasına neden oluyordu.

12 Eylül öncesinde devrimci faaliyetin en yoğun olduğu, faşist devlet otoritesinin hemen hemen yok olduğu, yerine devrimci otoritenin hakim olduğu yerlere devletin faşist güçleri "nokta operasyonları" yapıyorlardı. İşte bu "nokta" operasyonlarının bir hedefi de Dersim'di. Faşist basında Hüriyet gazetesi Fatsa vb. yerler dışında Dersim'de hedef gösteriyordu. Nitekim cuntanın başı faşist Kenan Evren "Fatsa'ya yapılan 'nokta' operasyonunun kendisinin emriyle yapıldığını" radyo ve televizyon konuşmalarında belirtmiştir. 12 Eylül 1980 öncesinde nokta operasyonlarını Dersim'de gerçekleştirmeyen hakim sınıflar, ancak Dersim'in belli alanlarını işgal edip, operasyonlarını sürdürüyorlarsa da bunda pek başarı sağlayamıyorlardı. Örneğin; 12 Eylül öncesi 1980 Ağustos'unda Pertek'in Dere Nahiyesi jandarma karakolunun soyulmasını bahane eden hakim sınıflar Pertek'in, Hozat'ın ve Çemişgezek'in köylerine binlerce komandoyu helikopterle indirerek adeta 74 Kibris Harekati'nı andırır biçimde yeniden işgal ettiler. Köylere ablukaya alıp köylüleri köy meydanla-

rina toplayıp falakaya çektikten sonra kadın-kız, genç-ihthiyar demeden karakol önlerinde toplayıp yazınkavurucu sıcağında güneşin altında aç, susuz bırakıp dört gün bekletiler. Helikopterlerle tarla biçenleri, davar çobanlarını toplayıp bir taraftan köy meydanında aç, susuz bırakıp, sonradan hepsini köy meydanlarında dayaktan geçirildikten sonra da Elazığ, Pertek ve Tunceli'deki işkencehanelere sevk ediyorlardı. Köy çevrelerindeki buğday yığınlarının bir kısmını ateşe verdiler. Örneğin; Dereköy. Somutta Dere nahiyesi karakolu bahçesinde köylüler toplatılmış, hakaret edilmiş, aç, susuz ve uykusuz bırakılıp, falakaya yatırılmış, onlarcası Dere Nahiyesi karakoluna, Pertek ilçe jandarma karakoluna, Tunceli Ziraat okuluna (bu okul işkencehane olarak bir kaç seneden beri kullanılmaktadır.) Tunceli komando alayında tekrar işkenceden geçirildikten sonra aylarca cezaevinde süründürülmüşlerdir. Köylülere hakaret ve baskıda başı çeken Pertek ilçe jandarma karakolu komutanı 1979-80-81 başlarına kadar görev yapan Osman NAZ. Bu zat müdafat olarak yüzbaşı rütbesi alarak başka bir ile tayin yoluyla gitmiştir. Yine köylere en kötü muamelede bulunan uzatmaş çavuş İbrahim ..... (Çorum'lu) 1980 sonralarından 1981 sonlarına kadar Dere nahiyesi karakol komutanlığını yapmış. Tekrar Pertek'in Pınarlar nahiyesinde görev yapmış ve oradan da tayini başka ile çıkmıştır. Yine o tarihlerde Pertek ilçe jandarma karakolunda astsubay başçavuş olarak görev yapan, en az Osman NAZ kadar azılı olan Oğuz başçavuştur.

Nitekim çeşitli defalar çeşitli olaylar bahane edilerek Dersim'in köyleri arandı, köylüler dayaktan geçirilerek cezaevlerine konuktu.

12 Eylül faşist askeri darbesinin yapılmasıyla birlikte ülkenin genelinde başlatılan saldırı ve işgal hareketi Dersim'de de kendini gösterdi. Dersim'in tüm ilçelerinde faşist ordu güçleri operasyona başladılar ve halka en aşağılık hakaretilerde bulunarak halkı korkutmak ve yıldırma istedikler. Yüzlerce Dersim'li genç-ihthiyar, kadın-kız göz altına alıp, işkence yaptılar.

Dersim'de yoğun devrimci faaliyete rağmen Dersim halkı zor şartlara göre örgütlenmemiştir ve daha çok legal temelde örgütlenmişti. Dersim'in devrimci bütçe yakın olmasına rağmen örgütsüz olması hakim sınıflar tarafından kolayca ezilmesine sebep oluyordu. Dersim'in zor şartlara göre örgütlenmemesinde Komünist teşkilatımızın hatası olduğu gibi diğer devrimci, yurtsever teşkilatları ve milliyetçi teşkilatların da hatası vardır. Daha

çok şehir içlerinde ve şehir kenar köylerinde yoğun faaliyet gösteren, doğru mücadele biçimlerine göre örgütlenme yapmayan devrimci teşkilatlar cuntanın gelmesiyle birlikte faaliyetlerinin önemli ölçüde daralmasına sebep oldu.

Yazımızın yukarı kısmında da belirttiğimiz gibi, 12 Eylül 1980 cuntası iş başına geldiğinde ilk işlerinden biri de Dersim'i yeniden ele geçirme olmuştur. Yine Dersim'e kolluk kuvvetlerini yollamış, halkın hazır olmadığı, bir savaşı başlatmıştır. Hozat, Ovacık, Çemişgezek ve Pertek ilçelerinde, köylerinde yoğun operasyonlar başlatmış aylarca köyleri arama taramalardan geçirmiştir. Yüzlerce köylü köy meydanlarında dayatılmış ve yine yüzlerce köylü göz altına alarak bir kısmını tutuklamıştır. Yurtsever, devrimci insanlara en adi hakaretilerde bulunmuştur. Köylülerin işlerinden olmasına geçimlerinin daha da zorlaşmasına sebep olmuş, köylülerini maddi olarak masrafa sokmuşlardır.

Cuntanın hemen sonrası başlatılan arama taramalar kış boyunca yöresel devam etmiş, ilkbahar aylarında durmamış ve yaz aylarında da süre gelmiştir. Böylece operasyonların ardı arkası kesilmemiştir. Şimdi girişmiş oldukları operasyonlardan yapmış oldukları baskıları somut olarak belgelemeye çalışalım:

Mayıs 1981 tarihinde faşist ordu her zaman olduğu gibi yine operasyona çıkmıştı. Bu defa hemde Çemişgezek Tekkeli (Aktük) köy muhtarı İsmail DİNÇER'den aldığı somut ihbarla çıkmıştı. Nihayet 200'e yakın gücüyle direk ihbar mahalline gidilmiş ve A2'ler tepelere kurulmuş, senaryo başlamıştı. Üç PKK'li yurtseveri çembere almaya çalışan faşist Türk ordusu başarısız, işkence ve PKK'li yurtseverlerin kahramanca çarpışması onları paniğe kapırdı. Ancak yönünü iyi seçemeyen PKK'li yurtseverler iki düşman askerini geberttikten sonra aldıkları yaralar sonucu SEYFİ DOĞANAY ve MEHMET adındaki iki kişi şehit olmuş ve bir PKK'li ise kaçmayı başarabilmiştir.

Bu çatışma ve aynı hafta içinde TIKKO gerillaların tarafından öldürülen muhbir ve ajan Sinsor muhtarı Gındo Hall'in faaliyetlerini bulmak amacıyla operasyonu genişlettiler. Faşist Türk ordusu köylere yaptığı operasyonlarla köylülerini dayaktan geçiriyor, işkence yapıyor, gözaltına alıyordu. Neticede onlarca köylü gözaltına alındı.

Tekkeli (Aktük) köyünde çıkan çatışmayı bahane eden faşist Türk ordusu somutta Çemişgezek'in Aktük ve Hozat'ın Kalecik mezrasına helikopterlerle yaptığı operasyonda köylülere en kötü bir biçimde davrandılar. Kalecik mezrasında giriştikleri operasyonlarda

köylülerini önce toplamış sonradan da kadınlar ayrı, erkekler ayrı bir yere konmuştu. 1938'de yaptıkları gibi, köyü yakmakla tehdit etmişlerdir. Bunda yetmeyince köylüler dayaktan geçirilmiş, köylüler fiziki benzerlik yüzünden işkenceye alınmıştır. Bununla yetinmeyen düşman, köy çocuklarının bazılarını ayrı ayrı işkenceye almış ve idamla tehdit etmiştir. Nitekim Kalecik mezrasında ... çocuk boynundan ağaca asılınca ip üç defa kopmuş ancak çocuk ölmemiştir. Faşist ordu geleceğin temsilcisi çocuklarında azgın düşmanları olduklarını gösterdiler. Kalecikte toplanan köylüler Aktük köyüne götürülüp okulda işkenceye çekilmişlerdir. İntikam hırsıyla hareket eden faşist ordu, işkenceyle başarıya ulaşamayacağını anlamış ve başarısız bir biçimde köylülerin de direnmesi sonucu geri dönmüşlerdir. Bu operasyonlarda Hozat ve Çemişgezek ilçelerinin; Aktük, Sinsor, Ulukale, Eğnik, Hadişer, Karataş, Karsel, Ormanyolu, (Taar), Seydik, Paşacık, Akirek köyleri aranıp taranmıştır.

Yine Temmuz 1981 tarihinde Ovacık ilçesinin Bilgeç, Dereemirgan mezrası, Kakper, kurukaymak, Tanzil köylerinde 200'ün üstünde askeri güçle yaptıkları operasyonda köylüler köy meydanında toplatılıp, dayaktan geçirilip işkence yapılmış 10'a yakın köylü gelinleriyle birlikte gözaltına alınıp, işkencehanelere doldurulmuştur. Bu operasyonlarda köylüler ölümüne tehdit edilmiş, çocuklar işkenceye alınmış, ihthiyar köylülerin bıyıkları kesilmiştir. Köylüler maddi olarak yıpratılmıştır.

4 Eylül 1981 tarihinde faşist cunta Dersim'e Kayseri Komando Tugayı ile Bolu Hava İndirme Tugayı'nın getirilmesi ile tatbikat kılıfı altında operasyona başladılar. Kayseri ve Bolu'dan gelen güçler dışında, yerleşik biçimde görev yapan güçlerin katılımıyla yaklaşık 20.000 askeri gücüyle Dersim'in dağları, köyleri ve kırsacası bütün her yer işgal edildi. Bu işgalin amacı var olan devrimci muhalefeti bastırma, halkı yıldırma, silahsızlandırma, anti-gerilla taktiklerini geliştirmek, faaliyet gösteren devrimci teşkilatların imhasını gerçekleştirme, ajan MİT-Muhbir şebekesini yeniden oluşturma olmuştur. Bu operasyonun Dersim'e saldırıda özel yeri olduğu için üzerinde durup, bildiğimiz ayrıntılı şeyleri öz olarak anlatmaya çalışacağız.

Operasyon 4 Eylül 81 tarihinde Kayseri Komando Tugayı ve Bolu Hava İndirme Tugayı'nın Dersim'e gelmesiyle birlikte başladı. Düşman Dersim'in devrimci potansiyelini bildiği için diğer bölgelerde yaptığı operasyonlarda yaptıklarından ayrı olarak Tunceli Sıkıyönetim komutan yardımcılığı adı

altında bildiri dağıtarak işe başladılar. Bu bildiriler şehir içinde ve bir takım köylerde helikopterle, diğer geri kalan kesimlere de jandarmalar aracılığı ile gittiği yerlere verilmekteydi.

Bu bildiri de yaptıkları tatbikat kırlı operasyonun amacını şöyle açıklamaktalar:

Devrimcileri kastederek "bunlar üç buçuk insanlar", "biz halka karşı değiliz", "halkın can ve mal güvenliğini koruyacağız", "devlet dairelerine işi için giden muhtarlarımızı "siz devlete bilgi veriyorsunuz" bahanesiyle kurşunlamaktadırlar", "bize yardımcı olun" "bu eşkiyaların gece ne yapacağı belli olmaz" (!) türünden laflarla gerçek amaçlarını gizlemeye çalıştılar. Komutanlığını yayınladığı bu bildiriye karşı Partimiz TKP/ML BK' si tarafından sıkıyönetim komutanlığının bildirisine cevaben yayımlanan bildiriyi aynen yayınlıyoruz.

Operasyonun ilk günlerinde Pertek, Çemişgezek, Hozat, Ovacık ilçelerini kontrol edecek biçimde güçlerini yerleştirdiler. Ayrıca Ovacığın Erzincan'a açılan geçitleri, Erzincan'ın Munzur dağına etekleri, Çemişgezek, Pertek'in Elazığ'la bağlantısını kuran iskeleler, feribot ve tekneler kontrol altına alındı. Keban baraj suyunun üstündeki Çemişgezek ve Pertek ilçe ve köylerine ait tüm tekne ve kayıklar bir kaç yere toplatılıp kontrol altına aldılar. Böylelikle düşman çevre ile olan bağlantıyı "kesmiş" oluyordu. Dersim'in dört bir tarafı sarılıp işe öylecene başlanmıştır. Birbuçuk ay süren "tatbikat kırlı operasyon" Dersim 1938 katliam hareketinden sonra Dersim'e yapılan en büyük saldırıdır.

Düşman güçleri ilk günlerde ikill politika güdüyorlardı. Bir taraftan belli gruplar psikolojik olarak halkı etkileyip kazanmaya çalışırken, bir kısmı gruplar ise zorbaca davranıyorlar, halka göz dağı verip, katliamlarla tehdit ediyorlardı. Halkı kazanma faaliyetinin başarısızlığa uğradığını anlayan düşman, bu defa da boş dönmek için halkı tümünden karşısına aldı ve silah toplama kampanyasını başlattı. Artık niyet açığa çıkmış şapka düşmüş kel görünmüştü. O bir zamanlar halkın yanında olduğunu, halkın savunucusu kesilen ordu, bildirilerinde "bir avuç eşkiyaya karşı halkla kaynaşmak isteyen" ordu artık halkı karşısına almıştı. Çünkü düşmanın adı planı (devrimcilerle halkın ilişkilerini kesme, tecrit etme planları vb.) boşa çıkmıştı. Halk devrimcilerle bağını basmış ve koruyordu. Bu ise düşman ordusunun ve faşist komutanları çileden çıkarıyor, ağzı salyah itlez misali tyice saldırganlaşmalarına yol açıyordu.

Operasyon başladığının bir gün

sonrası düşman güçleri aldıkları istihbaratlarla Ovacık Mercanlar Yazıören köyünde yoldaşlarımızla girilen çatışmada orada bulunan yoldaşlarımızdan aynı köylü PİR HASAN KULAÇ isimli yoldaşımız düşman ordusuna teslimiye değil, savaşmayı seçerek elindeki 7.65 mm'lik tabancasıyla çatışmaya girdi ve çatışma sonucu şehit oldu. Düşman askerleri yoldaşımızın cesaretle 7.65 mm'lik silahıyla çatışmasına karşın panik içinde kaçtılar ve uzun bir süre yoldaşımızın cesedine bile yaklaşamadılar. Daha sonra düşman, yoldaşımızın cesedini yerlerde sürükleyerek vahşiliğini bir kere daha ispatladı. Köylülerin yoldaşımızın cenazesine gitmesini engellemeye çalışmasına rağmen köylüler düşmanı dinlemediler. (Bu olayla ilgili olarak çeşitli dergilerde çıkan yanlışlar düzeltilmelidir.) Azgınlaşan düşman güçleri yoldaşımızın köyündeki ve çevresindeki köylülere bu çatışmayı bahane ederek meydan dayacağına çektiler. Güneş altında tuttular, sarkuntılık yaptılar, bunlarla yetinmiyerek bazı köylüleri göz altına aldılar. Yine bu olayı bahane eden faşist ordu Yazıören köyünde öldürülen PİR HASAN KULAÇ yoldaşımızın yanında yakalanan yoldaşımızın ailesine en adil bir biçimde zulüm uyguladılar. Ve ancak direnme karşısında geri adım atabildiler. Bu aileyi tümünden göz altına aldılar. En adice küfür ve dayaklarla günlerce işkencehanelerde sebep-siz yere baskı uyguladılar.

Helikopterli operasyonlarıyla köylerde ve arazilerde arama-tarama faaliyetini yürütürlerken başarı sağlayamayınca tüm köy muhtarları ilçelere toplanıp, onlara belli süreler tanıyarak kâh ikna kâh tehditle silah vermeleri için zorladılar ve getirip teslim etmeleri için bir süre tanıdılar. Köylerinde silah olmadığını iddia eden muhtarlar ve köylüler hemen anında işkenceye alınarak bırıkları çekildi, ve hakarete uğratıldı. Bazı köylüler ellerindeki silahları teslim ederlerken, bazı köylüler direnmeden yana ve vermeme yanılsydılar. Örneğin Hüseyin Demir gibi işgüzar muhtarların da önderlik etmeleri halkın bu konuda geri bir adım atmasına neden oldu. Silah vermede direnen köylüler aç-susuz güneşin altında bekletiliyorlardı. Köylülerin kendi işlerine gitmesi engelleniyor ve bu sebepten dolayı bir çok köylü kişik ihtiyaçlarını temin etmeden kış şartlarına girdi. Bunun yanında faşist komutanlar köylülerin davalarını da dışarı bırakmayarak onları aç-susuz kalmalarına neden oluyordular. Böylelikle faşistler, değil insanların düşmanları, hayvanların bile düşmanları olduklarını kendi yaptıklarıyla somut olarak ispatlamış oldular. Türkiye somutunda in-

sanlar için uygulanan sokağa çıkma yasağı Dersim'de bu defa köylülerin hayvanlarına da uygulanmıştır. Davalar neyse ki hazırları açığa dirmeyip kapatıldıkları yerlerden "Örar" edebiliyorlardı. (!)

Bu baskı ve hakaretler somutta Ovacık'ın Mercanlar mntıkası (Dörtköy), Topuzlu, Burnak, Söğütü, Elgazi, Halikan, Bügeç, Birdo, Hülüküşağı, Pardi, Hanuşağı, Cevizlidere, Kakber ve başka köyler. Hozat'ın; Ormanyolu (Tağar), Sömaş, Zoğar, Tanzi, Kozkazluca, Taçkirek, Tavuk, Zankiret, Geiçler, Taner, Kırnık, Seyedik, Hadiger, Karataş, Söve, Şakak ve diğer Deşt nahiyesi köyleri. Pertek: Sağman, Dersim köyleri, Çimenli, Kürneş, Bakır, Zevce, Ziverek, Tozkoparan, Ulupınar, Taplık köyleri. Çemişgezek; Akkirek, Uskeğ, Aktiik, Hazari, Edirge köylerinde sonbahar operasyonunda somutta en azılı baskı ve hakaretlerde bulunulmuştur.

Bu baskı ve hakaretlere karşı bazı köyler de toplu direnişlerle karşılanmış ve faşist komutanlar çılgına dönmüşlerdir. Örneğin Çemişgezek'in Akkirek köyü kadınlarının köyde yaptıkları protesto için köy içinde yürüyüş yapmışlar, okulda işkenceye alınan köylüleri işkenceci askerlerin üzerine yürüyerek kurtarmışlardır.

Ovacık Pardi köyünde silah verilmesi için zorlanan köylüler silahlarının olmadığını söylemelerine rağmen davasını içeriye tıkayarak ve aç bırakıp ve davanın içine düştüğü feryattan dolayı duygusalığa kapılıp varsa silahlarını çıkarmaları için zorlanmasının yanında halka sürekli tehditler yağdırıyor ve dayakla, içerî tıkmakla tehditler sürerken köylüler dayanamıyarak faşist komutanlara karşı isyan ederek; bizim silahlarımız yok, biz yoksul allelerimiz, silah ne bulunur diyen köylülere faşist komutanların cevabı "parayla gidip satın alın ve getirip teslim edin ki kurtulasınız" diyen komutanlar, hem bir yandan kendi yaltakçıları vaatlarıyla silah satmak, hemde "şu kadar silah topladık" diyerek kendilerini övmeye çalıştıysalar da, yoksul Pardi köylüleri; "bizim paramız yok ve bulacak silahımız da yok. Siz eğer bulabiliyorsanız, davamızı götürün satın siz alın" diyerek komutanları zor durumda bırakarak, emellerini kursaklarında koyarak, yıldınlığa düşen köylüler değil, faşist komutanlar oldu.

Yine operasyon içerisinde Pertek'in Çimenli köyüne operasyona giden faşist yüzbaşı, köyün bayan öğretmenine tecavüz etmeye çalışmış, öğretmenin karşı koyuşu ve köylülerin olaya müdahalesi sonucu faşist yüzbaşı emelinde başarılı olamamış ve geri adım atmak zorunda kalmıştır. Kendi komu-

tanlarının bu emelini sezen yurtsever erler, olaya müdahalede bulunarak, alahun ağzına mermiyi sürecek köylülerin korkmadan karşı koymasını söylemesi üzerine daha da cesaretlenen köylüler direnişini daha da pekiştirerek ve erler arasında da çıkan homurdanmadan dolayı birakulum tecavüzlü köyü bile hemen terketmek zorunda kalmıştır.

Yine onlarca köyde silah teslim etmeleri için bir çok kadın-kız, Yaşlı-gencine hakarete bulunmuşlardır. Operasyon içinde. Dersim'de genç bacılara adice küfürler ederek "neden evleniyorsunuz?", "anarşistlerle evleneceksiniz", "anarşistlerle ilişki kuruyorsunuz, bir de askerlerimizle ilişki kurun" bacıları Pertek ilçesi İplik Fabrikasına götürüp hakaretlerde bulunmuşlardır. (İplik Fabrikası operasyonlarda işkencehane olarak kullanılıyordu. Yakaladıkları halkı İplik Fabrikasına götürüp orada işkence yapıyorlardı) Yine bu ağzı salyali itler operasyonlar içinde köy halkını araziye çıkartıp hep-sini yüzü koyun yere yatıp "ikinci bir emir gelene kadar yerde yüzü koyun yatacaksınız, sağa-sola bakmanı ve yüzünü kaldırmı özdürürüz" deyip çıkıp gitmişler, halka korku verdikleri için halk ancak sabaha doğru etrafına bakabilmiştir. Etrafında kimseyi görmeyen köylüler kalkıp evlerine gitmişlerdir. Başakçılar (Taptık) köyü halkı buna şahittir. Köylülere yaptıkları ağır baskılar sonucu onlarca köylü silahlarını teslim ettiler. Bir kısmı ise hakarete dayanmadığı için gidip para ile silah temin edip teslim etmiştir. Pertek ilçe merkezinde ve bir çok köyünde (10'a yakın) faşistler olduğu halde bunlara en ufak bir baskı dahi yapılmamıştır.

Operasyon içinde Halilpınar (Çemceli) köyünde olan bir düğünden dolayı çevrede faaliyet yürüten devrimcilerin gelebileceği ihbarını alan faşist komutanlar istahli bir biçimde altı helikopter ve altı tane vurucu timle köyü kuşatıp, düğünde bulunanları ve diğer köy halkını, köy meydanında toplayıp yüzü koyun saatlerce yerlerde yatırdılar, onlarca kişiylil sıra dayacağına çektiler. Saatlerce sorgulama yaptıktan sonra en adi hakaret ve küfürlerde bulunup ayrıldılar. Bu operasyonun başında Tuncell Ziraat Okulu işkencehanesinde işkence şefi Mahir'in önderliğinde olmuştur. Mahir; DHB'den Hasan Kılıç, HK'dan Süleyman Ölmez ve yoldaşımız Hıdır Sönmez'e ağır işkenceler yapmıştır. Elazığ 1800 evlere katılan yoldaşımız yediği darlardan dolayı şehit olmuştur. Köylülerin sorgulanması sırasında 9 yaşındaki bir çocuğun ağzına namı sokup, devrimcilerin bu köye gelle gelmediğini öğrenmeye çalışmışlarsa da umduklarını bulamamışlardır.

Faşist ordunun en iğrenç bir biçimde saldırdığı bir kısımda Hozat'ın Zoğa, Tanzi ve kavga mezralarıdır. Bu köyde köylüler köyün üstündeki en yüksek tepeye çıkarılarak kurşuna dizilme ile tehdit edilmişlerdir. Bazı köylüler işkenceye alınmış ve kaçırılıp arkadan kurşunlamak için zorlanılmış, bu da fayda vermeyince köylüler yokuş yukarı koşturulmuş güneşin altında aç susuz bekletilmiştir. Yine burada bilindiği gibi her yerde insanlara uygulanan sokağa çıkma yasaklarının davalarına uygulanmıştır. Bütün bu adı baskıların yanında köylüler idamla tehdit edilerek, kendileriyle götürmüş oldukları sicimlerle orman ağaçlarına asılmışlardır. Kadınlara kötü davranmışlardır. Ama bütün bu baskı ve hakaretlere rağmen, düşman istediklerini köylülerden alamamıştır. Köylüler çıkarıldıkları tepenin adını dahi söylemeyip faşist komutanları kandırmak amacıyla tepeye "cumhuriyet tepesi" adını vermişlerdir. O günden bu yana yöre halkı bunu alay konusu ederek tiyatrolaştırmıştır.

Bir yandan köylüleri silahsızlandırmak için çalışırken diğer yandan devrimci, demokrat, yurtsever köylüleri rastgele gözaltına alarak devrimcilerin barındıkları yerleri öğrenmeye çalışıyorlardı. Çünkü düşman Dersim'deki ajan ve muhbir şebekesi vasıtasıyla devrimci faaliyet gösteren devrimcilerin sayısını, silahlı güçler hakkında üç aşağı, beş yukarı bilgi sahlıbyöller ve operasyona geldiklerinde de faşist komutanlar "Dersim'e savaşa gidiyoruz" demişlerdir. Köylüleri sürekli ihbara teşvik eden düşman başarılı olamayınca azgınlaşır ve ağzındaki salyaları akıtı akıtı halkı işkenceye alıyordu.

Operasyon içinde Ovacık'ta görev yapan azgın bir halk düşmanı olan 'kulaksız' lakabıyla tanınan yüzbaşı Aytekin İçmez (Erzincan'lı) Ovacık'ta halka yapmadığı eziyet kalmadı. Faşist yüzbaşı Kayseri Hava İndirme Tugayı'ndan dı. Ve Dersim'e geldiğinde Dersim 38 katliamında görev sırasında isyancıların kurşunları ile geberen "dedesinin intikamını mutlaka alacağımı" söylemişti. Nitelikli kulaksız yüzbaşıyı hatırlayan her köylü, hemen işkence ve zulmü hatırlıyor.

Faşist yüzbaşının intikam günü yaklaşmıştı. Operasyon hayli uzun sürmesine rağmen elle tutulur bir şey bulamamışlardı. 10 Ekim 1981 tarihinde operasyon güçlerinin belli kesini birleşerek Burdo, Sanoğlan ve çevresindeki arazi ve köylerde özel aramalar yaptılar. Aramalarda bir şey elde edemeyen düşman bir takım köylüleri ormanda işkenceye aldı. İşkenceci devrimcileri, barındıkları yerleri ve barınaklarını söylemelerini istiyorlardı. İşkenceci

köylüler bilmediklerini belirtmelerine rağmen onları yine de işkenceye aldılar. İşkenceye alınan köylülerden biri de Partimiz taraftarı Behzat Firik idi. Behzat Firik yoksul bir köylü çocuğu olup aile geçimini davarlılıkla sağlıyorlardı. İşkenceye alındığı gün Behzat yeni eve yerleşmişti. Azgın işkenceci köpekler onu kale diyebilen Darcaık kömünden alıp işkenceye çektiler. Bir taraftan falaka ve dayak atarlarken, bir taraftan da küfürler savuruyorlardı. Bundan bir şey çıkaramayan yüzbaşı Aytekin İçmez askerlere ateş yaktırdı. Bu arada Behzat'ın ağabeyi karşısında ağaca bağlanmış azgınca işkenceye uğruyordu. İki kardeş birbirlerine bakıp, cesaret vererek direnmiyorlar, devrimcilerin barındıkları yeri ve barınaklarını bilmediklerini söylüyorlardı. Behzat'a yapılan işkence devam ediyordu. Bu arada ağabeyini de psikolojik yıpratma savaşına girişmişlerdi. "Bak kardeşini öldüreceğiz, gel sen söyle. Sen yerini biliyorsun, söylemezsen özdürürüz" deyip tehdit ediyorlardı. Behzat faşist yüzbaşının suratına hiç bir korkuya kapılmadan onların teşhirlene yönelik sözler sarfetmektedir. Behzat'ın bu direnişi karşısında bozguna uğrayan düşman bu kez Behzat'ı yalın ayak ateşe koydu. Bununla da yetinmeyip ateşe demir çubuk sokarak vücudunun çeşitli yerlerini yakmaya başladılar. Behzat şanlı direnişine devam ediyor ve onların adı işkenceciler olduklarını yüzlerine haykırıyordu. İyice sabırsızlaşan ve tahammülsüzleşen düşman, Behzat'ın diline, dudaklarına, suratına ateşten çıkardıkları demiri sürüp sürüp yakıyorlar. Ama bu da sökmeydi. Teslimiyet yok, direniş var! faşist işkenceci köpeklerle direniş naraları var... Bununla da yetinmeyen düşman Behzat'ı arkadan kurşunlayarak ölümsüzleştirdi. Behzat'ın azgın işkencelere tabi tutulması ve kahpece arkadan kurşunlanması, onlarca askerin ve ağabeyisinin gözleri önünde cereyan ettiler.

Behzat'ın öldürülmesiyle ilgili olarak ağabeyisi şunları açıklıyor:

"Kardeşim Behzat o gün küçük kardeşimle birlikte davara gitmişti. Öğleyin davayı eve getirdiklerinde bir takım askerler eve uğrayıp Behzat'ı götürceklerini söylediler ve evden alıp yukarıdaki ormana, komutanlarının yanına götürüyorlardı. Ben itiraz ettim bunun üzerine beni de yanlarına aldılar. Ormanın bir boşluğunda başta kulaksız yüzbaşı (sonra öğrendiğime göre Aytekin İçmez'miş) diğer komutanlar ve bir grup asker bekliyordu. Gidişimizle birlikte hakaret edici laflar haykırarak kardeşime ve bana saldırdılar. Beni bir ağaca bağladılar. Beni ve kardeşimi sopayla kötü bir şekilde dövüyor ve ah-laksuzca küfürler savuruyorlardı. Dev-

rimcilerin "barındıkları yeri" ve "barınaklarını" soruyorlardı. Behzat bir şey bilmediğini söylüyordu. O bilmiyorum dedikçe onlar daha da azgınlıyor, vurup yere yıkıyorlardı. Beni de bu konuda zorlayarak dayak ve küfürler yağdırdılar. Behzat işaret ederek bana cesaret verdi. O ara yanmakta olan ateşin içine çıplak ayakla soktular. Behzat onların suratına onların adlığını dile getiren sözler sarfetti. Ve hiç bir şey bilmediğini belirtti, hem işkence edip hem de küfürler yağdıran kulaksız yüzbaşı yanındaki bir kaç askerle işkenceye devam etti. Olmayınca köze soktukları demir çubuğu kardeşimin suratına ve diline sürüp yaktilar. O ara ben pek bakamadım, bir de silah sesi geldi, Behzat kanlar içindeydi, O'nu arkadan vurdular. Ve beni tehdit ettiler. Sonra doktor getirip; "kaçtı bizde vurduk" ve işkence yapılmadığına dair rapor tuttular. Bu işkence ve ölüm olayı hakkında cenazeye gelen köylülerin ifadesine göre; Behzat Ovacık ilkesinde okurken kendisinin Milli Güvenlik dersine gelen yüzbaşı Fabretin'in bilgisi dahilindedir. Gerçekler açığa çıkacak, zalimlerin yargılanacağına inanıyorum."

Bu iğrenç olayın Dersim'de olması ve çevre köylerde, şehirlerde duyulması faşist orduya karşı halkı daha fazla nefrete boğdu, kinine kin kattı. Düşmanın yüreğine korku saldı.

Faşist düşman ancak doktoru tehdit ederek bir "rapor" tuttu. İşkence gizlendi, haince kurşunlamaları gizlendi. "Behzat'ın askerlerin elinden kaçtığı anda vurulduğu" adı yalanının düşman tarafından propagandası yapıldı. Faşistlerin bu adı propaganda ve yalanları, partimizin operasyon içinde BK adına, tarihinde Ovacık, Hozat, Çemişgezek ilçe ve köylerine dağıtıldı. Bu olay bildirilerle teşhir edilerek olayın gerçeği anlatıldı. Olayla ilgili Bırdı, Saroğlan, Kakper, Çamurek köylülerinin bilgisi dahilindedir.

Sonbahar operasyonları Hozat'ın Değt nahiyesi köylerinde de en acımasız bir biçimde sürdü. Hozat'ın Değt nahiyesindeki devletin döner sermayesine ait topraklar işgal edilmiş, devletin tüm müdahale ve oyunlarına rağmen Değt halkı toprakları işgal edip sürmüştür. Ancak sonradan sıkıyönetimin Tunceli ilini de kapsamı sonucu flizlenip boy vermesine rağmen askerlerle etrafı kuşatılarak ansızın bir gece içerisinde dozerlerle kazılmaya başlanmış, sabah olduğunda üstten hava kuvveti olarak helikopterler ve uçaklar uçuşturulmuştur. Sonuçta silindirik makineleriyle baştan başa çiğnetilmiştir. İşte Değt'teki bu devrimci hareketi faşist devletin faşist yöneticilerinin belleginde yer edinmiştir. Ve sonbahar o-

perasyonları onlar için amaçlarına ulaşmada bir fırsattı. Ve bunu da halka yaptıkları en adi hareketlerle gösterdiler. Buna Şakak, Teştek, Bornek, Ardapet, Zimek, Müşkirek, Söve köy mezraları şahittir. Örneğin Değt'in Söve köyünde sakat bir köylü, köyün karşı tepesine tırmandırılmış, kurşuna dizilmekle tehdit edilerek dayak atılıp küfür edilmiş ve yatağa düşürülmüştür. Değt'in hemen hemen tüm köylerinde de diğer köylerde olduğu gibi gün boyunca toplu biçimde aç, susuz, güneşin altında tutulma, falaka ve hakarete uğratma gibi baskılar yapılmıştır. Köylüler kurşuna dizilmekle tehdit edilmiş, kadınlara sarkıntılık yapılmış ve günlerce davran aç, susuz bırakılmıştır.

Bu azgın işkence ve zulümden de düşman yenilmiş, bozguna uğramış ve hiç bir şey elde edememiştir. Elde ettiği ise, köylülerin kendilerine karşı daha fazla kin ve nefreti.

Faşist ordunun 1,5 ay süren operasyonu Ekim 81'in sonlarına doğru son buldu. Bu operasyonlarda düşman başarıya ulaşmamış, başarısızlığa uğramıştı. Ancak belli köylerde silah vb. malzemeler toplayabilmişlerdi.

Dersim'de sonbahar operasyonu başladığı zaman devrimci teşkilatlar ve Komünist teşkilatımız geri çekilme taktiğini benimsediler. Esas olarak çalışma, güçleri koruma olacaktı. Buna bağlı olarak kitlelerle ilişki kurulacak, düşman teşhir edilecek ve tavir alınacaktı. Nitekim komünist teşkilatımız bu operasyon boyunca hiç bir zaman kitleden kopmadı, onlarla ilişkisini sürdürdü. Faaliyetini dar çevrede de olsa devam ettirdi. Özel tedbirler alarak, kayıplar önendi. Gücümüz korunarak çıktık. Operasyon içinde Hozat, Ovacık, Çemişgezek köylerine, Ovacık'ın içine BK ve BKMT adına bildiri ve teşhir pulları dağıtıldı. Ovacıkın içine bombalı pankart asıldı ve düşman güçleri teşhir edildi.

Sonbahar operasyonlarından sonra Kayseri ve Bolu'ya dönen düşman, gerillerinde ajan ve muhbir ağını yeniden örgütleyerek ayırdılar. Düşman bu operasyonlarda şunun bilincine varmıştı; Halkla kaynaşan devrimcileri halka zulüm yaparak onlardan koparamayız. Ancak halktan bazı niteliksiz insanlar kazanılırsa bunlara vereceği ihbarlar değerlendirilirse, kale içten fethedilirse başarı sağlanabilir. Nitekim düşmanın alana en büyük yığınağını yapmalarına rağmen, devrimci yurtsever güçlerin hemen hemen kayıp vermemeleri ancak daha sonra ajan ve muhbirlerin düşmana verdiği destek sonucu önemli başarılar elde edilmiştir.

Sonbahar operasyonu son bulunca Kayseri ve Bolu Komando Tugayları-

nın dönmelerinden sonra Hozat'ın (Tağar Orman yolu köyüne Merkez askerleri bir haftalığına yerleşip öğrenimi engelleyip köyde ve mezralarında operasyon yaptılar, halka çeşitli hakaret ve baskılarda bulundular.

Operasyonlar bununla da durmadı. Ve belli alanlarda sürdürüldü. İşte yapılan bu operasyonları aşağıda sıralıyoruz.

1 Aralık 1981'de Değt Nahiyesine bağlı Şakak köyünde Değt karakol başçavuşunun emir ve komutanı altındaki jandarmalarla yoldaşlarımız arasında çıkan çatışma sonucu yoldaşlarımıza güç yettirmeyen faşist komutan takviye güç istemiş ve operasyonu genişleterek helikopterli güçlerle birlikte Şakak, Askısor köy ve mezraları aramış taranmıştı. Yoldaşlarımız bu olayda herhangi bir kayıp vermeden olay mahallinden uzaklaşmıştır. Düşmanın yapmış olduğu iz takibi de boşa çıkmıştır. Bu operasyonda köylüler meydan dayayana çekilmiş ve köylülerin kışık hayvan yemi olarak kullanılan yapırları yakmışlardır. Adice hakaretlerde bulunduktan sonra köylülerden kadın-kız ve erkekler aylarca gözaltında tutulmuşlardır.

Nitekim cuntacılar daha cuntacı kasilen Değt karakol komutanı 15 gün veya haftada bir sürekli operasyonları kaç boyunca sürdürmüştür.

5 Aralık 1981'de Ovacık'ın Hülüküsağı köyünde Veysel Huyar ve Erdoğan Tekin yoldaşlarımızın kahramanca çatışmış bir assubay bir de asker bertilmiş ve kendileri de şehit olmuşlardır. O sırada düşman güçleri yapmış oldukları operasyonda, köylüleri kar ve çamur üzerinde saatlerce yüzükoyun yatırarak jopladı. Ayrıca evler talan edildi. Altın bilezikten donlarına kadar çaldı. Köylülerin yiyecekleri ev içlerine dökülerek harap edildi, dayaktan geçirildi, bir köylü komalık olarak hastahaneyi kaldırıldı. Efendi Diril yoldaşımızın babasının kolunu kırdılar. Analara, bacılara hakaret ve sarkıntılık ettiler. Köylülerin otları yakıldı evleri de yakılmaya çalışıldı. Partimizin Başkanı Süleyman Çihan yoldaşın ailesinin ev kapısı kırılarak içeri girildi, eşyalar tahrip edildi, yatakları singüledi. Köylülerin bir kısmı gözaltına alınıp işkence yapılarak tutuklandılar. Operasyondan dönen askerler Erdoğan Tekin yoldaşın köyü olan Pardi'de evlerini taşu tutarak camlarını kırdılar. Köylülere hakaret ettiler. Faşist komutanlar olayın kendilerine verdiği hınçtan dolayı bunlar yetmiyormuş gibi o sıra köyün içinde ötmekte olan horoza, faşist komutan askerlerine dönerek "nasıl olurda bu horoz bize karşı ötebilir. Bu horozun kellesini koparı diyerek emir eylemiştir. Bu emir üzerine harekete

geçen erler, 15-20 dakikalık operasyondan sonra horozu yakalayıp infazını gerçekleştirdiler.

Faşist cuntanın ve faşist ordunun bunca baskılarına rağmen Erdoğan Tekin ve Veysel Huyar yoldaşlarımızın cenaze törenine kalabalık bir köylüler topluluğu katılmıştır. Cenazeler Ovacık devlet hastahanesine götürüldüklerinde hemen karın üzerine atılmış, bu ara, cenazelerle ilgilenen bir sağlıkçı faşist komutanın verdiği emir üzerine faşist erler tarafından dipçiklenerek döğülmüş, adı adı küfürler yapıp, cenazelerle ilgilenmesi önlenmiştir. Tam da bu sırada Celal başçavuş diye bilinen faşist komutan halka dönerek; tüm Ovacık'lılara 'Tüm Ovacık'lının anasını, avradını ..... yaparım' diye ah-laksızca küfürler savurmıştır.

2-1-1982 sonbahar operasyonu sırasında açık olarak asker elbiselerini (hem de rütbelerini) giyerek, köy köy, dağ taş demeyip askerlerle birlikte operasyonlara katılan azıb muhbirlerden Ali Ekber Sağlam 2-1-1982 tarihinde TIKKO gerillaları tarafından cezalandırıldı. Bu cezalandırma üzerine faşist Türk ordusu Hozat'ın Hadişer, Karataş, Hamutka, Zankirek, Geüçler, Taçkirek, Dağköyü, Ağvesi, Çemişkezek'in, Tekkeli, Eğnik, Dekke, Uskeğ, Akkirek köy ve mezralarında, Hozat'ın merkez karakolu, Tunceli, Çemişkezek, Pertek merkezlerindeki askerler ve komutanlar operasyonu başlattılar. Bu operasyonda düşman, Hozat çevresindeki alanlarda zalimliği, despotluğu ve açık muhbirci olarak tanınan bir işbirlikçisini kaybetmenin verdiği acı ile halka en azılı bir biçimde saldırdı. Yukarıda saydığımız köylerden 15'e yakın köylü gözaltına alınarak işkenceye uğratıldı. Asılsız 'delillere' günlerce işkence hanelerde süründürüldü. Kadınlara sarkıntılık edildi. Köylüler aynı gün duvar diplerine çekilerek, kurşuna dizilme oyunları yapıldı ve ölümle tehdit edildi.

Somutta Taçkirek köyünde, bir devrimci yurtsever ailenin 5 davası kesildi, otları yakıldı. Bununla yetinmeyen düşman evdeki bacaları ve çocukları en adi bir biçimde işkenceye aldılar. Devrimci ve yurtsever askerlerin köylülere yapılan işkencelere karşı çıkmaları sonucu askerler arasında kısa bir kargaşalık oldu. Ve faşist komutanlar daha fazla muhalefetin çıkması için işkenceyi kısa kesmek zorunda kaldı. Evin içinde özellikle o dönemde Pertek yüzbaşısının başını çektiği komutan işkenceyi uygulayıp yapıyordu.

Geüçler köyünde bir ihtiyar köylü saatlerce dövüldü. Gözaltına alınarak komaya sokuldu. Nihayet gözaltından çıktuktan sonra günlerce yatakta kaldı.

Bu en adi saldırıları sonucunda da köylülerden kendilerine yarıyacak fazla bir şey almadılar.

Bu yöresel operasyondan sonra, düşman 12 gün sonra Zankirek muhtarın Hüseyin Ay'ın cezalandırılmasını bahane ederek, operasyonu başlattı. Operasyon Hozat ve diğer çevre karakollardan getirttikleri 120 kişilik bir güçle başlattılar. Operasyon Hozat'ın; Tavuk, Ağvesi, Taçkirek, Zankirek, Geüçler, Karsel, Ormanyolu ve mezraları Amutka, Geşteş, Samoşi, Dağköyü, Zengi, Koskazluca ve mezraları Zoğar ve mezralarını arama ve taramada bulundular. Operasyonda helikopter de kullanan hakim sınıflar 20'ye yakın köylüye de önelerine katıp köylere yaklaştığında hem gürlütlü gidiyor, hem de bir köylü bir asker dizerek ne kadar korkak ve ürkek olduklarını gösteriyorlardı. Nitekim operasyon sonrası faşist Türk ordusunun hareketleri, tavırları köyler arasında eğlence konusu olmuş, bazı yerlerde basit tiyatro biçimini almıştır.

Bir haftaya yakın süren operasyon boyunca asalak ordu köylülerin sırtından geçindi ve davalarını kestirdi, torbalardaki unları ve postlardaki çökelği bitirdi.

Bu operasyonda da Tavuk ve Ormanyolundan beşi aşkın köylü gözaltına alınarak işkence edildi. Köylerde her zaman yaptıkları hakaret ve baskılar yapıldı.

Faşist Türk ordusu kışın yaptığı operasyonlardan başarısız çıkıp hiç bir şey elde edemeyince niyetinde varolan genel operasyon sevdasından vazgeçip yöresel operasyon ve somut ihbarlara göre hareket etmekle yetindiler. Kış şartlarında düşmanın hareket kabiliyeti çok zayıflıyor, devrimcilerin hareket kabiliyeti, istihbarat vb. avantajlarından dolayı operasyon alanlarından çıkabiliyorlardı.

Nisan 82'de Değ'te yapılan operasyonda Söğge köyünde yoldaşlarımızla karşılaşan düşman ordusu yoldaşlarımızı pusuya düşürmek istediler. Fakat yoldaşlarımız kendilerine dur ihtarı verilmemesi ateş etmeleri sonucu asker olduğunu farkettiler ve silahlarına davrandılar. Bu arada Metin Karataş adındaki yoldaşımız yaralanmıştı. Yarası hafif olduğu için yoldaşlarla belli bir süre yürütmesine rağmen karşı tarafta pusuda olan düşman güçlerinin açtığı ateş sonucu ağır yaralanarak olay mahallinden uzaklaşmayı başaramamıştı. Karanlık çökünce de diğer yoldaşlarımızın Metin yoldaşı araması sonuçsuz kaldı. Düşman ordusu sabahleyin yaptığı operasyon sonucu yoldaşımızı baygın bir şekilde buldular. Yoldaşımıza köylüler tarafından süt verilip uyardırılmaya çalışılmış, yoldaş yanı u-

yanır duruma düştükten sonra faşist komutanlarca sorguya çekilmiş ve yoldaşımız direnmiştir. Düşman ordusunun faşist komutanları yoldaşımızı Değt karakoluna götürmek üzere yola çıktıklarında Değt'in yakınındaki Teştek köyünde yoldaşımız can vererek şehit olmuştur. Metin Karataş; yoksul bir köylü çocuğu, partimizin İleri sempatizanı ve ordumuz TIKKO'nun bir üyesiydi.

Yine Nisan ayında Çemişkezek'in Aktük, Eğnik, Hazarının mezarı, Ukeğ, Akkirek köyleri Hozat'ın; Hadişer, Karataş, Ormanyolu, Karsel köylerine operasyon yapıldı. Operasyon Tekkeli muhtarından TIKKO gerillalarının aldığı İngiliz piyade tüfeğinin tekrar alınması bahane edildi. Aktük, Eğnik, Karataş köylerinin bir kısmını da önelerine katan faşist ordu, Ormanyolu, Karsel köylerinde köylülere en acıca hakaretlerde bulunulmuş, dayak atılarak hakarete uğratılmıştır. Ve kendi yüklerini köylülere taşıttırmaları yetmiyormuş gibi yanlarına aldıkları süreden beri köylülere askerî eğitim yaptırmışlardır. İşinden gücünden edip bir kısmını da gözaltına almışlardır. Aktük köyünün okuluyla yerleşen karakol Aktük, Eğnik, Hadişer, Karataş köylülerini askerlerle birlikte belli araklarla tek sıra halinde dizmiş Aktük, Eğnik ve Hadişer arasında aratmıştır. Hatta o kadar acizleşmişlerdir ki, köylülere belli metrelerde arazi kazdırmışlardır: Köylüler içtimaya çekilmiş, yat kalk talimlerini yapmışlardır. Tarlasına, başka köylülere giden davara giden, oduna giden köylünün karakoldan izin alması mecburi kılınmıştır. Bu ara karakol jandarmaları kadınlara ve kızlara sarkıntılık yapıyorlar, bunlara tahammül edemeyen köylülerin okulun tuvaletinde dayaklayıp gözaltında tutuyorlardı. Asalak olan faşist ordu kendi niteliğini burada da ortaya koydu; kaldıkları aylar boyu köylülere zorla ihtiyaçlarını temin ettirmiş, köylülerin davalarını zorla kestirilmiş, onların sırtından geçirmişlerdir. 20 Kasım 1982 tarihine kadar bu böyle sürmüştür.

Yine Mayıs 82'de Ovacık'ın Elgazi, Bligeç, Balıkan, Garıpuşağı köylerine yaptıkları operasyonlarla köylülere hakaretlerde bulunulmuş, köylülerin davalarını zorla kestirmişlerdir. Yukarı Balıkan Mezarası'nda köylüler meydan dayasına çekilip, genç bir köylü yapılan ağır işkence ile komaya girmiştir. Aşağı Balıkan Mezarası'nda aldıkları genç köylülere gözaltında çeşitli işkenceler yapılmıştır.

Mayıs sonlarına doğru, Ovacık'ın Mamlesi köyünde yapılan bir ihbar sonucu Hozat'ın Değt Nahiyesi Karakol askerleri ve Hozat'ın merkez askerlerinin yaptıkları operasyon sonucu iki

HANGİ KİTABI OKUYALIM ?

«TÜRKİYE EKONOMİSİNDE BUNALIM»

Bundan böyle gazetemizin bu köşesinde zaman zaman kitap yorum ve eleştirileri yer alacak. Bilimsel kitapları olduğu kadar devrimci romanları ya da belgesel kitapları da tanıtacağız. Bu sayımızda, Mehmet Sönmez'in "Türkiye Ekonomisinde Bunalm" adlı iki ciltlik kitabı ile başlıyoruz.

Kitabın birinci cildi, 12 Eylül'ün hemen ardından, Kasım 1980'de, ikinci cilt ise 12 Eylül'den yaklaşık iki yıl sonra Temmuz 1982'de basılmış.

Mehmet Sönmez, birinci ciltte, 24 Ocak 1980'de Demirel hükümeti döneminde Özal'ın başını çektiği ekip tarafından alınan ve 24 Ocak Kararları diye bilinen kararları inceliyor. Bu kararların, Türkiye'nin emperyalizme bağımlılık sürecinde yeni bir dönüm noktası olduğunu savunuyor. İkinci ciltte ise 12 Eylül sonrası dönemde, bu kararların uygulanışını izliyor. 24 Ocak Kararları'nın nasıl bir dönüm noktası oluşturduğunu ortaya koyabilmek için Cumhuriyetin ilanından bu yana Türkiye'nin yaşadığı ekonomik gelişme sürecini özetliyor.

Türkiye Ekonomisinde Bunalm, 24 Ocak Kararları'na ve 12 Eylül döneminin Ekonomi-Politikine devrimci bir bakış açısıyla yaklaşıyor. Bu bakış açısı gerçi M-L değil. Mahir Çayan'ın görüşleri doğrultusunda yani bir küçük burjuva devrimcisinin bakış açısı. Ancak yine de, bu, devrimci bir bakış açıdır ve biz, hataları koymak şartıyla bu çalışmadan yararlanabiliriz.

KİTABIN ÖLÜMLÜ YANLARI NELERDİR ?

Kitabın en ölümlü yanı, 12 Eylül'ün ekonomi-politiği daha net bir şekilde

Dev-Yol'undan birisini ölü olarak, diğerini ise sağ olarak ele geçirmişlerdi. Dev-Yol'dan arkadaşların çıktığı mezra balkına kadın-kız, genç-ihliyar demeden adı baskılarda bulunmuşlardır.

Haziran 1982'nin ilk haftası Ovacık'ın Yasak Müntaka mevkisine (Yasak Müntaka'lığı 38 Dersim katliamı'ndan sonra alan köylülerinin tümü sürgüne yollanmış ve insanlardan arındığı için böyle deniliyordu. Bu 1946 yılına kadar devam etti.) Dört taraftan operasyona çıktılar. Operasyona, Tunceli merkez komandoları, Ovacık merkez, Tomova karakolu....

(devamı gelecek sayıda.)

kavramamıza yardımcı olmasıdır. Mehmet Sönmez, şunu açıkça gösteriyor. Dünya emperyalist sisteminin içinde bulunduğu kriz ve Türkiye ekonomisinin bunalmı, 24 Ocak Kararları denen tedbirleri zorunlu kılmıştır. Bu tedbirler yalnızca emekçi sınıfların azgın ve yoğun bir sömürsünü değil, hakim sınıfların kendi içinde de yoğun sürüşmeleri getirmiştir. Öyle ki, emperyalizmin en has uçakları olan göbekçi takım dışındaki çeşitli hakim sınıf katmanlarının dahi tasfiyesi ya da budanması gerekmiştir. Ve işte 12 Eylül, bu ekonomik sürecin siyasi planda ki yansımasıdır.

1. EKONOMİ İLE SİYASET ARASINDAKİ YAKIN BAĞ.

Bu bağ'ı kavramak bizim için çok önemlidir. Çünkü ekonomi ile siyaset arasındaki yakın ilişkiyi kavramadığımız sürece dünyayı M-L bir bakış açısıyla tabii etmemiz imkansızdır. Ayrıca, bu bağ'ı kavramak bize şunu da gösteriyor ki, ekonomik gelişmeler karşısında daha duyarlı olmak, bizi siyasi çalkantılar karşısında daha hazırlıklı kılacaktır. Mesela, 24 Ocak Kararları'na gereken önemi verip onları daha iyi kavramaya çalışsaydık bu kararların sıkı yönetim şartlarında dahi uygulanma şansı olmadığını görebilir ve kendimizi bir cunta olasılığına karşı bilinçle hazırlardık.

Mehmet Sönmez'in 24 Ocak Kararları'nın açtığı dönem hakkındaki temel tezi şu: "Yeni bir restorasyon dönemi, bir yeniden kurulum, devleti yeni koşulların gereklerine göre yeniden inşaat dönemi."

Bu tespit, partimizin hemen 12 Eylül'ün ardından çıkardığı broşürde koyduğu görüşlerle çakışmaktadır. Ve, yeni anayasamızın da kanıtlandığı gibi, tamamıyla doğrudur. 1982 anayasası, yeni koşulların gereklerine göre inşaat edilmiştir. 12 Eylül, bu portreyi çizmek için tezgahlanmıştır. Bu, öyle bir portredir ki, 1961 anayasasının emekçi sınıflara tanıdığı bazı ufak tefek ekonomik-demokratik hak kırılmalarını gaspetmekle kalmamış, korprüdör burjuvazi ve toprak ağalarının en koda-manları dışında, hakim sınıflara dahi, demokrasi tanınmamıştır. İşte bu siyasi portrenin altında, 24 Ocak Kararları ile simgelenen sürecin imzası vardır.

Sönmez 24 Ocak Kararları ile 12 Eylül arasındaki bu yakın ilişkiyi, biz-

MEHMET SÖNMEZ

zat hakim sınıfların kendi temsilcilerinin ağzından şöyle yanıtıyor:

Turgut Özal: "12 Eylül olmasa, bu ekonomik programın neticelerini alamazdık."

Danışma Meclisi üyesi Dündar Soyer: "12 Eylül olmasaydı, 24 Ocak Kararları'nın sonucu çok dehşet verici bir tablo olurdu. Bu uygulamalara 12 Eylül Kararları mı demek lazım, 24 Ocak Kararları mı? Artık bilemem."

Sönmez'in önemli tezi: "Ne zaman emperyalizmin dayatmasıyla bugün bir devaliasyon ve bunu destekleyecek bir takım ekonomik tedbirler alınmışsa, peşinden mutlaka önemli siyasi değişiklikleri getirmiş ve hatta devletin kendi içinde yeniden yapılanmasına yol açmıştır. Sönmez diyor ki: "Her önlemler paketi, bir yandan egemen bloku parçalar ve toplumsal muhalefeti geliştirirken sahneye bu dönemde görece bağımsız görünen, devlet ideolojisini yücelten ve devletin yeni dönemin gerekleri ve ekonomideki egemen kesimin talepleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesini ön gören bir operasyon gelmektedir." (C. 1. sf: 6)

Bu doğru önemli tezi kanıtlamak için, Sönmez ikinci dünya savaşından bu yana Türkiye'de yapılan dört büyük operasyonun tarihçesini inceliyor:

1) 1946'da-Birinci büyük devaliasyon: Türk parasının değeri, Amerikan doları karşısında % 116 oranında devalüe edildi. Doların lira karşısındaki değeri, 131 kuruştan 280 kuruşa çıkarıldı. Bunu izleyen dönemde 1950 seçimlerinde, 30 yıla yaklaşan tek parti sistemi ve CHP hükümeti sona ererek, Demokrat Parti iş başına geldi.

2) 1958'de-İkinci büyük devaliasyon: Türk parasının değeri, Amerikan doları karşısında % 320 oranında devalüe edildi. Doların lira karşısındaki değeri 280 kuruştan 9 liraya çıkarıldı. Bu olayın çalkantısı, 10 yıllık Demokrat Parti hükümetini devirdi, 27 Mayıs darbesine yol açtı. Bu dönemde hayli güçlenmiş olan toplumsal muhalefeti susturabilmek için hakim sınıflar 1961 anayasasını taviz olarak vermek zorunda kaldılar.

3) 1970'de-Üçüncü büyük devaliasyon: Türk parasının değeri, Amerikan doları karşısında % 66 oranında devalüe edildi. Bunalm, 1971'de 12 Mart darbesine yol açtı. 12 Mart döneminde, 61 anayasasının üçte biri değiştirilerek, 10 yıl önce toplumsal muhalefetin baskısıyla verilmiş tavizlerin çoğu geri alındı.

4) 1980'de-Dördüncü büyük deval-

liasyon: 24 Ocak'ta Amerikan dolarının değeri 47 liradan 70 liraya çıkarıldı. Bunu izleyen dönemde de, "sürgit devalüasyon politikası" (İhran dolar karşısındaki değerinin hergün yeniden saptanması) benimsenerek, İhranın değer kaybı sürdürüldü. Bu büyük ölçekli devalyasyon etkisini azaltmamak için, devletin karşısız para basmasını engellemek gerekiyordu. Bu nedenle IMF, devlet giderlerinin kısımlarını zorunlu görüyordu. Yani, emekçi sınıfların, geçim düzeyi daha da düşürülmeli, batta bazı bakım sınıf katmanlarına sağlanan devlet olanakları dahi kısıtlanmalı idi. İşte 24 Ocak Kararları IMF'nin bu talepleri doğrultusunda alındı ve 12 Eylül bunları güvence altına almak için tezgahlandı. (4)

Son üç büyük devalüasyonu hep askerî darbelerin izlemiştir olması dikkat çekicidir. Sönmez, ekonomi ile siyaset arasındaki bu yakın ilişkiyi gösterirken, 12 Mart ve 12 Eylül gibi açık faşist diktatörlük dönemlerinin emekçi sınıflar için ne kadar azgın bir sömürü ve zulüm getirdiğini bizzat bakım sınıfların istatistikleri ve yine onların yasa-ları, yönetmelikleri ile sergiliyor. Mesela, sigortalıların günlük ortalama cari ve gerçek ücretlerindeki gelişmeleri izleyen şu tabloya bakalım:

YILLAR	CARİ ÜCRET	GEÇİNME İNDEKSİ	GERÇEK ÜCRETLER
1963	17,91	100,0	17,91
1964	19,50	100,2	19,45
1965	21,64	104,3	20,65
1966	23,43	113,6	20,65
1967	25,33	120,6	19,93
1968	28,27	137,6	20,55
1969	32,13	144,2	22,28
1970	35,32	156,6	22,70
1971	39,32	185,2	21,23
1972	43,88	213,7	20,53
1973	54,41	243,6	22,33
1974	68,21	301,8	22,64
1975	85,55	365,8	23,69
1976	115,30	429,6	26,34
1977	146,53	541,3	27,07
1978	207,93	876,3	23,74
1979	295,31	1433,1	20,54
1980	426,96	2784,1	15,34
1981	542,00	3897,7	13,91

Cari ücret, işçinin eline geçen o günkü paradır. Aneak, bu paranın artması bizi yanıltmasın. Çünkü paranın alım gücü, işçi ücretlerindeki artış hızından çok daha büyük bir hızla düşmektedir. Mesela, yukarıdaki tabloda görebileceğimiz gibi, 1963'de 100 liraya alabileceğimiz malları 1981'de tam 3897,7 liraya alabiliyoruz. Yani 1963'teki yaşam seviyesini aynen sürdürebilmek için dahi bir işçinin ücretinin, o

günden, bu güne 40 kata yakın artış sağlamış olması gerek. (Alım gücünün, belli bir yıla göre bu şekilde kıyaslanmasına geçişme indeksi diyoruz.) Alım gücünü hesaba kattığımızda 1981'deki işçi ücreti, 1963'e kıyasla, artmak şöyle dursun, azalmış. Fakat, işin asıl ilginç olan yönü bu değil gerçek ücretleri yıllara göre şöyle bir inceleyelim. 1970'e kadar yavaş yavaş bir yükselme var. 1971 ve 72'de düşüyor. 1973'ten itibaren tekrar yükseliyor. 1978'den başlayıp günümüze kadar hızla iniyor ve 63 düzeyinden bile çok geri gidiyor.

Şimdi bu düşüş ve yükselişlerin nedenini düşünecek olursak, ekonomi ile siyaset arasındaki çok yakın bağı bir kez daha çarpıcı bir biçimde görürüz. 1971-72'de ücret düşüşlerinin sebebi 12 Mart döneminin yoğun baskı ve sömürü şartlarıdır. Kısmi de olsa, ekonomik-demokratik bazı hakların yeniden kullanılmaya başlanmasıyla ücretlerde yükselmeye başlamıştır. Ne var ki, 1978 sıkıyönetimi ile hemen düşüş başlamış ve 12 Eylül'le birlikte, düşüş aşırı boyutlara ulaşmış, işçilerin yaşam seviyesini, bundan 20 yıl öncesinin çok daha gerilerine götürmüştür.

Kısacası, Türkiye'nin 20 yıllık bir ekonomi-politik tarihini bu bir tek tabloyu dikkatle inceleyerek izlemek ade-

in üçüncü cildinde anlattığı bu yasa için şöyle der: "Bu yasa, her yönüyle modern iktisadın en önemli ve en karşık ilişkilerinin kavranması için hayati nitelikteki yasadır. Tarihi perspektiften en önemli yasadır".

Marks, kapitalizmin nihai ve zorunlu çöküşünü bu yasa sayesinde açıklamış, hatta yine bu yasa sayesinde, daha yaşadığı dönemde emperyalizmin toplumlarını teşhir edebilmiştir.

Bildiğimiz gibi, kapitalist ilişkiler içinde üretilmiş bir malın değer 3 parçadan oluşur: Makineler, hammadde vb. için ödenen değışmeyen sermaye ve artı-değer, kâr oranlarının eğilimsel düşüş yasaı, kapitalizm geliştikçe teknolojinin ilerleyeceğini, dolayısıyla, değışmeyen sermayenin değışen sermayeye oranla daha hızlı artacağını ortaya koyar. Yani, değışmeyen sermayenin değışen sermayeye oranı olan "sermayenin organik bileşimi" yükselir. Oysa, artı-değer yaratan emektir. Makineler kendi başına değer üretmez. O halde, toplam sermaye içinde makine ve hammaddeye ödenen payın artması, artık-değerin toplam sermayeye oranını düşürecek. Yani, sermayenin organik bileşimi yükseldikçe, toplam sermaye içindeki artık-değer payı düşecektir. İşte, kâr oranlarının eğilimsel düşüş yasaı budur.

Bu yasanın, kapitalizmin nihai çöküşünü zorunlu kıldığını söyledik. Emperyalistler, bu zorunlu çöküşü biraz daha geçiktirebilmek için çabalamaktadır ve çeşitli karşı önlemler geliştirmektedirler. Emperyalizmin sermaye ihracının ve yarı-sömürge, sömürge ülkelere yatırım yapmasının temelinde yatan da bu çabadır. Çünkü, bu gibi ülkelerdeki kâr oranı metropollerdekine kıyasla daha yüksektir. Emperyalist ülkelerde, ileri teknoloji kullanılan sermaye yoğun sanayi kolları geliştirmiştir. Yani sermayenin organik bileşimi yüksektir. Buna karşılık, yarı-sömürge ve sömürgelerde, emek-yoğun sanayiler ağırlıktadır ve sermayenin organik bileşimi çok daha düşüktür.

Sönmez, buradan yola çıkarak, özellikle, ikinci dünya savaşından sonra yeni bir uluslararası işbölümünün gelişmekte olduğuna dikkat çekiyor ve diyor ki, uluslararası iş bölümü, emek gücü verimliliği yüksek sanayi dallarını metropollere uygun görürken, emek gücü verimliliği görece düşük, emek-yoğun tekniklerle çalışan, tekstil, gıda, hafif metal, gemi yapımı vb. sektörler bağımlı ülkelerde yoğunlaşmaktadır. Emperyalistler, bağımlı ülkelerde kendi denetimlerinde ürettirdikleri bu malları, yine kendilerinin belirlediği şartlarda satın almakta ve bağımlı ülkeleri tek yanlı ihrac ekonomileri haline ge-

ta mümkündür.

2. 24 OCAK KARARLARI.

Şimdi gelelim, Sönmez'in Türkiye'nin ekonomik yaşantısında 24 Ocak Kararlarının nasıl bir dönüm noktası oluşturduğunu konusundaki görüşlerine. Sönmez, kitabının birinci cildinde, "Kâr oranlarının eğilimsel düşüş yasaı"-nı aktararak başlamış. Marks, Kapital-

tirmektedirler. Sönmez, tipik bir örnek olarak, gemi yapımından söz ediyor. Ücretlerin metropollerde yüksek olma nedeniyle, ABD, İngiltere, Batı Almanya, İsveç, Norveç, Japonya gibi ülkeler, gemi yapımını Brezilya, Kore, Tayvan, İspanya, Singapur gibi ihrac ekonomilerine aktardıklarını söylüyor.

Böyle bir işbölümü, emperyalist sermaye açısından bir çok yarar sağlıyor. Mesela, sermayenin tümden metropollere yığılması, oralarda kâr oranının daha da fazla düşmesini önüyor. Ayrıca, bağımlı ülkelerde emek gücü çok daha ucuz olduğundan, bu gibi üretilen tüketim malları da ucuz malolmaktadır. Kendi ülkelerindeki işçilerin ihtiyaçlarını bu yollarla karşılayan emperyalistler, böylece kendi işçilerinin ücretlerini de düşük tutabilmekte ve bir taşla, bir kaç kuş vurmaktadır.

Sönmez, IMF'nin sunduğu bu tek yönlü ihrac ekonomisi modelini ilk uygulayanlar arasında, daha 1960'ların başında bu yola giren, Güney Kore, Tayvan, Filipinler, Endonezya, Asya ve Latin Amerika ülkelerini sayıyor. Uluslararası bunalımın bugün yeni ihrac ekonomileri talep ettiğini ve IMF'nin Türkiye'ye dayattığı 24 Ocak Kararlarının altında Türkiye'de tek yanlı bir ihrac ekonomisi haline dönüştürme mantığının yattığını savunuyor. 24 Ocak Kararları, üretimi arttırma, halkın alım gücünü düşürerek iç talebi kısma ve Türkiye'yi bir ihrac ekonomisi haline getirme amacını güdüyor. Oysa, Sönmez'in, kitabının ikinci cildinde uzun uzun anlattığı gibi, cumhuriyetin kuruluşundan 1980'e kadar hakim olan genel strateji, "ithal ikamesi sanayileşme" olmuştur. Yani, iç pazara dönük üretim egemendir. İç pazarın taleplerini ithal etmek yerine ülke içinde üretme anlayışı ile hareket edilmiştir. 24 Ocak Kararları ise bu çizginin değiştirilmesini, ülke içi tüketimin kısılarak dış pazar için üretim yapılmasını şart koşmaktadır. Sönmez böylece Türkiye'nin de, "belli ürünlerde uzmanlaşmış ve üretimin büyük bölümü metropollere ihrac eden, ücretlerin düşük tutulduğu, tarım ürünlerine düşük fiyat biçildiği, ekonomik-demokratik bakışların baskı rejimleriyle gaspedildiği, ihraca yönelik ekonomi modeline sahip" bir ülke durumuna getirilmek istendiğini vurguluyor.

Gerçekten de 24 Ocak'tan bu yana katedilen yol, Sönmez'in bu görüşlerini doğrulamaktadır. Büyük kompradorlar, her vesile ile Türkiye'nin iç pazara dönük üretimli tılcıe kısip ihracata yönelmesi gerektiğini ilan ediyorlar. Bunların örgütlü sesi olan TUSİAD (Türk Sanayici ve İş adamları Derneği) 1980'de Türkiye Ekonomisi adlı raporunda şöyle diyor: "Ekonomi-politi-

ka, geçmişte zarara yol açtığı artık bugün kanıtlanmış olan ithal ikamesi stratejisinden vazgeçip, ihracatı geliştirme stratejisi üzerine kurulmalıdır".

TUSİAD başkanı Ali Koçman, 10 Ekim 1982'de Milliyet gazetesinde yayınlanan bir röportajda, Türkiye'nin 1946'lardan sonra uygulaya geldiği ekonomik modelin bir çıkmaza girdiği ve 24 Ocak Kararları ile gündeme gelen prensip değişikliğinin, parti veya kişi terelli olmuyup, zorunluluk sonucu olduğunu vurguluyor. Koçman, çok yönlü bir sanayileşme ve ağır sanayi yerine, ihrac edilebilecek tarım ürünleri üretimine yönelmesi gerektiğini söylüyor ve şöyle diyor: "Türkiye'de ağır sanayi kurmak bugün bir yabancı sermaye için cazip değil. Yabancı sermaye o memlekette ürettiği malın, o memleketin pazarları dışında da alabilirliği olmasını bekler. Bunun sonucu meydana gelecek olan dövizden kendi hakkını kolaylıkla almazı umar. Bu menfaat açısından gayet doğaldır. Sanayi yatırımları açısından önemli bir sermaye akımının olacağını ben tahmin etmiyorum. Belki turizm işletmeciliği bakımından gelebilir. Gıda sanayinin yanında, marketlerde satılan bir takım günlük tüketim mallarının geliştirilmesinde veya yeniden imali konusunda teklifler gelebilir. Ama ağır sanayi konusunda sermaye gelebileceğini sanmıyorum. Dediğim gibi bunun sebebi de yabancı sermaye modelindeki son yıllarda meydana gelen çok önemli değişiklikler. Tarım ihracatı dediğimiz zaman konserve haline gelmiş seftaliden veya donmuş taze sebzededen bahsediyoruz. Donmuş tavuk, donmuş sebze yapalım".

Son zamanlarda gittikçe daha sık duyduğumuz, Orta-Doğu'nun kasabı olunmanavı olun, tavsiyelerinin altında yatan, işte 24 Ocak kararlarıyla su yüzüne çıkan böyle bir prensip değişikliğidir. Komprador sermaye şimdiki varlığını sürdürebilmek için, emperyalizmin talepleri doğrultusunda bir biçim değişikliğini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. İç pazara değil, dış pazara yönelmekte ve en yetkili ağızlarından "donmuş tavuk, donmuş sebze yapalım" diye çırpınmaktadır. 24 Ocak Kararlarının altında yatan ve ancak 12 Eylül ile yürürlüğe konan bu mantığı, Sönmez, iyi bir biçimde sergilemiş. Sönmez'in dikkat çektiği çok önemli bir nokta ise, 12 Eylül döneminde ABD ile son derece yoğunlaşan askeri işbirliğidir. 24 Ocak kararlarının ardından, Türkiye'nin talep ettiği kredilerin verilmesi için ABD ile "Savunma için İşbirliği Anlaşması" (SIA)'nın imzalanması şart koşulmuştur. Bu günlerde çok sözü edilen, Doğu Anadolu'daki havaalanlarının ARD hizmetine ve-

rilmesi, Türkiye'nin Basra Körfezi'ne müdahale edecek Çevik Güç için bir üs haline getirilmesi gibi konular, bu SIA sayesinde mümkün kılınmıştır.

Ayrıca, kamu harcamaları kısılarak işçi ücretleri ve köylüye ödenen taban fiyatlar alabildiğine düşürülerek sağlanan kaynaklar "Milli Savunma Bütçesi" adı altında cömertçe harcanmakta ve Türkiye'yi, ABD'nin Orta-Doğu'daki jandarman haline getirmek için sistematik bir plan yürütülmektedir.

24 Ocak Kararlarının ve 12 Eylül'ün altında yatan can alıcı noktalardan biri de budur.

YAZARIN KÜÇÜK-BURJUVA BAKIŞ AÇISINDAN KAYNAKLANAN HATALAR NELERDİR ?

Yazarın, yukarıda koyduğumuz olumlu yanlarına karşın, yazarın ideolojik-siyasi çizgisinden kaynaklanan bir dizi hatası da vardır. Kitapta açık açık konuşmakla birlikte, Mahir Çayan'ın Türkiye için yaptığı sosyo-ekonomik yorumlara dayanıldığı anlaşılmaktadır. Bu yazarı, hem cumhuriyet'ten günümüze kadar olan ekonomi-politik gelişmesini, hem de 12 Eylül'ü değerlendirirğinde ortaya çıkıyor. Küçük-burjuva bakış açısının ürünü olan bu hatalar üç noktada toplayarak eleştireceğiz. Kurtuluş savaşının önderliği ve Kemalizm (1920'lerden İkinci Dünya Savaşı Sonuna kadar) emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi sorunu (1950'lerden sonrası) ve tekelleri sermayenin Pre-kapitalist kır egemenlerini tasfiye girişimleri. (12 Mart ve 12 Eylül).

1. KURTULUŞ SAVAŞININ ÖNDERLİĞİ VE KEMALİZM.

Sönmez; ülkemizdeki yaygın revizyonist ve oportünist görüş doğrultusunda, Kurtuluş Savaşının küçük-burjuva önderliğinde kazanıldığı savaş sonrasında da yine, asker-sivil bürokrasisinin iktidar blokunda egemen olduğu ve bunların devlet eliyle millî burjuva yaratmaya çalıştıkları teziyle işe başlamış. Bilindiği gibi bu tezler Partimizin önderi İBRAHİM KAYPAKKAYA'nın Şafak Revizyonizmini eleştirirken mahkum ettiği tezlerdir.

Sönmez'in talihsizliği buradadır: O, elindeki bulguları tarafsız bir gözle inceleyememiş, içine hapsediği küçük-burjuva bakış açısının sınırlarını kıramamış. Oysa, kitapta dile getirildiği bir çok gerçek, O'nun bu bakış açısıyla çelişmektedir.

Sönmez'in ortaya koyduğu gerçekler, Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ülkedeki dizginlerin tefeci-üccar sermayesi ve toprak ağalarının elinde

olduğunu gösteriyor. Sönmez şöyle diyor: "Zafer Kurtuluş Savaşı sırasında sivil-asker önder kadronun yanında yer alan büyük toprak sahipleri açısından işgal altındaki toprakların kurtarılıp kendilerine iadesi, ticaret sermayesi için, yabancı tüccarların işbirlikçisi işlevini gören azınlıkların yerini almak için geçerlidir" (Cilt. 2. Sf: 15)

(Burada bir parantez açarak, tüccar sermayesi ile ticaret sermayesi arasındaki fark üzerinde duralım. Sönmez, yanlış olarak, bu dönemde ticaretle uğraşan sermaye için, tüccar sermayesi yerine, ticaret sermayesi kavramını kullanıyor. Bu yanlışın altında yatan bugün Türkiye'nin hala ülkel birikim sürecinde olduğunu görmeyen siyasi çizgidir. Tüccar ve tefeci sermayeleri, Marks'ın ülkel sermaye dediği sermaye biçimleridir. Bunlar kapitalizm öncesi dönemde görülür. Kapitalizmin hakim hale gelmesi demek, sanayi sermayesinin egemenliğini kurması, tüccar ve tefeci sermayelerini kendisine bağımlı kılması demektir. Bu dönüm noktasından sonra, tüccar sermayesi, ticaret sermayesine, tefeci sermayesi ise iktisat sermayesine dönüşür. Ülkemizde revizyonist ve oportünist görüşlerin tümü, Türkiye'nin bu dönüm noktasını açtığını ve kapitalist birikim sürecine girdiğini iddia ediyorlar. Partimiz ise, Türkiye'nin hala bu dönüm noktasını aşmadığını, henüz ülkel birikim sürecini yaşadığını, hakim sermayenin ise sanayi sermayesi değil ülkel sermaye olduğunu savunuyor.)

Sönmez; Cumhuriyet sonrasında, tüccar sermayesi ile sanayi sermayesi arasındaki mücadeleye, emperyalizme bağımlı, tüccar sermayesinin ağır bastığını gösteriyor. Mücadelenin en keskin alanlarından birisi de, gümrük tarifeleri sorunudur. Yerli sanayinin gelişebilmesi için yurt içinde üretilebilen malların gümrük vergisi ile eşitlenmiş rekabette korunması gerekir. Oysa, bu dönem de korumacı önlemler büyük ölçüde engellenmiş ve en yüksek kâr haddi ticari kredilere sağlandığından, krediler ticarete yönelmiştir. Metropollerden kaynaklanan tüccar kredisi Türkiye'nin tarım ürünlerini değerinin altında kapatarak emperyalizm için ucuz ham madde kaynağı haline getirmek için kullanılmıştır. Bu yıllarda söz konusu olan işleyiş ve ügünç bir örneği, Sönmez şöyle anlatıyor:

"Cumhuriyet öncesinde de geçerli olan, uluslararası işbölümünde Türkiye'yi ihracata yönelik tarım ve madencilikte teşvik etme, uzmanlaşırma, politikası, başta metropollerden kaynaklanan ithal-ihrac kredileri olmak üzere çeşitli araçlarla Cumhuriyet sonrasında da sürdürülmüştür". (Cilt. 2. Sf: 14)

"İthal-ihrac kredisiyle yabancı tüccar Türk tüccarına ödeme kolaylıkları gösteriyor. daha sonra yerli tüccar daha küçük tüccara kredi aktarıyor. En sonunda kredi üreticiye veya nihai tüketiciye ulaşıyordu. Üreticiden, çekilip, yurtdışına aktarılan değer ise, flat mekanizmasıyla-eşitsiz değişim yoluyla gerçekleşiyordu. Bu dönemde Türkiye'de dış ticaretle uğraşan firmaların büyük kesimi, doğrudan doğruya metropol şirketlerin şubeleri, acentaları durumundaydı. Bu konudaki ügünç örnek İtalyan Simat şirketinin işleridir. Trieste kökenli bu tekstil tekeli 1924 yılında, Adana'da bir şube açmıştır. Türkiye'nin Güneyi ile ilgili yayılma hevesleri olan faşist Mussolini Hükümeti, şirketin Çukurova'daki eylemlerini Sübvansiyonlarla desteklemiştir, Simat bir kaç yıl içinde Adana ve Mersin yöresindeki pamuk ticaretinde tekeli bir yer elde ederek, üretimi doğrudan denetler hale gelmiştir. Çukurova bu dönemde Trieste fabrikalarının pamuk ambarı olmuştur". (Cilt. 2. Sf: 20).

Sönmez; 1930'larda ise Nazi Almanyası ile olan çok yakın ilişkilere dikkat çekiyor ve faşist Almanyanın, Türkiye'nin ithalat-ihracatı içinde % 40'ı aşan paya sahip olduğunu vurguluyor.

Bütün bunları sergilerken, Sönmez, hem Kurtuluş Savaşının önderliği, hemde Cumhuriyetle kurulan devletin sınıfsal içeriği konusunda adeta İK'nın tezlerini kanıtıyor. Sanki, Kemalist'lerin, Türk ve Müslüman komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının temsilcisi olduklarını 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin başından itibaren emperyalist üşığı bu sınıfların egemenliğinde bir devlet olduğunu ortaya seriyor.

Ne yazık ki, Sönmez, bu gerçeklere gözünü kapıyor ve elindeki verilerle çelişik bir biçimde, şunu iddia ediyor: "Cumhuriyetin kuruluşundan ta 1950'lere kadar, devlete egemen olan güç, Kurtuluş Savaşına önderlik etmiş olan, asker-sivil küçük-burjuvazidir".

Sönmez, bu tutarsız tezi savunabilmek için sürekli kendi kendisiyle çelişkiye düşüyor. Öyle ki, bir yandan burjuvazi ve toprak ağaları için "egemen sınıflar" diyor, bir yandan da, devletin yönetimnin küçük-burjuvazinin elinde olduğunu söylüyor. Bu nasıl Leninist devlet tahlihi? Hiç, bir sınıfın elindeki devlet başka bir sınıfın çıkarları için kullanılabilir mi?

Bu tam da, İBRAHİM KAYPAK-KAYA'nın Şafak Revizyonistleri'nin "devlet eliyle milli burjuva" yaratma teziyle yere çalarken yaşadığı noktadır. Tabii ayrıca, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında 30 yıl sürecek

bir küçük-burjuva iktidarının mahkum olup olmadığı tartışmasına girmiyoruz. Üstelik bu süre içerisinde emperyalizmle ne kadar sıkı bağlar olduğunu da Sönmez yine kendisi sergiliyor. Emperyalistler o kadar saf ve iyi niyetlimi ki, pençelerindeki bir yarı-sömürge küçük-burjuva iktidarını terk ettiler mi?

Yazık olmuş Mehmet Sönmez! küçük-burjuva gözlemlerini çıkarabilsen, eldeki kanıtlarla İBRAHİM KAYPAK-KAYA'nın tezlerini desteklemen gerekirdi...

2. EMPERYALİZMİN İÇSEL OLGU HALİNE GELMESİ SORUNU.

Büldüğü gibi Mahir Çayan'ın THK-P-C'yi kurarken önerdiği devrim stratejisinde "emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi" tezi önemli bir yer tutar. Çayan, Kruşçev'ci modern revizyonizm gibi, ikinci dünya savaşından sonra, emperyalizmin üçüncü bunalım dönemine girdiğini savunmaktadır. Çayan'a göre bu dönemin özelliği, bağımlı ülkelerin artık dışardan değil de, yerli hakim sınıflarla bütümlenerek ve içten sömürmesidir. "Emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi" budur. Çayan, Troçkizmin ve modern revizyonizmin etkisindeki Latin Amerika devrimcileri (Castro, Che Guevara gibi) emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi sonucu oluşan suni dengeli kırabilmek için öncü savaşın şart olduğunu iddia etmekte ve tüm devrim stratejisini buna dayandırmaktadır.

Çayan'ın tezlerinde ve THKP-C'nin parçalanmasıyla kurulan sayısız grubun siyasi çizgisinde tayin edici yere sahip olan "emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi" tezi konusunda en yaygın olarak kullanılan kanıt ise, Vehbi Koç'un hayat hikayesinde anlatıldığı kendi gelişim çizgisidir. Koç, daha 1926'lardan itibaren iş hayatına atıldığını, fakat başlangıçta Ford gibi Amerikan firmalarının acentalığını yaptığını, 1950'lerden sonra ise, yabancı sermaye ile işbirliği yapmakla beraber, artık doğrudan üretim işine girdiğini söylüyor. Çayan'ın tezlerini savunanlar da, işte diyorlar, emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi, Koç'un yaşamında ortaya çıkıyor. Çayan'ın bu tezleri, Sönmez'in kitabında da var:

"Bir dünya ekonomisi yaratmış olan tekeli kapitalizm, egemenliğini artık sadece dışardan değil, kendi yeniden üretim koşullarını bağımlı ülkelerde de yeniden üretmekle sağlamaya çalışmaktadır. Bağımlı ülkelerde artık içsel bir olgu haline gelmiş bulunan emperyalizm, yeniden üretimini, bu ülkelerin ekonomik-demokratik ve kül-

türel-ideolojik düzeylerini de kucaklayan bir çerçevede gerçekleştirmektedir". (Cilt. 1. Sf: 11-12)

1950'lerden sonraki değişim hakkında ise Sönmez şöyle diyor:

"Yeni ithalat rejimi ile ithal kısıtlanan mallar, o zamana kadar bu malları ithal eden tüccarların yabancı sermayeyi teşvik kanunuyla gelen yabancı firmalarla bütünleşerek kurdukları montaj nitelikteki fabrikalarda üretilmeye başlanmıştır". (Cilt. 2. Sf: 50)

"1950'lere kadar, ithalatçı-komisyoncu sınıflarıyla çok uluslu tekellerin mamul mallarını Türkiye'de pazarlayanlar, 1960'lerden sonra ithalatı kısıtlanan malları, bu kez mallarını sattıkları firmalarla bütünleşerek yurt içinde üretmeye başlamışlardır". (Cilt. 2. Sf: 55)

İşte, Türkiye'nin emperyalizme bağlılığında 1950'lerin bir dönüm noktası olarak kabul edilmesi, devletin sınıfsal yapısının 1950'lerde değiştiği iddiası (küçük-burjuvazinin iktidar dışı bırakılarak, büyük toprak sahibi /sanayi sermayesi/ büyük tüccarlar üçlüsünün egemenliklerini kırıp sürdürmeleri) hep bu kanıtlara dayanılmaktadır.

Oysa Sönmez, kendisi şunu da vurguluyor ki gerçi 1950'ler sonrasında, mamül mal ithalatı belirli ölçülerde kısıtlanmıştır, fakat bu kez de, ülke içinde üretilecek mallar için üretim aracı ve hammadde aramalı ithalatı alabildiğine artmıştır. Yani önceden, otomobili öylece getirip ülke içinde satan kompradorlar, 1950'lerden sonra, otomobilin parçalarını dışardan getirip, ülke içinde montajını yapıktan sonra satar olmuşlardır. Ya da, durumu ihracat açısından düşünürsek, Türkiye eğer önceden domates ihraç ediyorsa, komprador sermaye sayesinde salça ihraç eder hale gelmiştir.

Kısacası, "emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi" denen değişim, domates ile salça arasındaki farktan ibaret kalmıştır.

Önemli olan, bu değişimin, ülkenin sosyo-ekonomik yapısındaki temel çelişkiyi, ya da, sınıf ilişkilerinin özünü değiştirmemiş olmasıdır. Komprador sermayenin varlık nedeni, hala esas olarak işçinin sırtından sağladığı artık-değer değil, ithalat-ihracat yoluyla cebine inen ve küçük üreticinin yarı-feodal ilişkiler içinde gaspedilen artı-emeğidir. Komprador sanayi varlığını esas olarak emperyalizme yaptığı aracılık sayesinde sürdürmektedir. Yoksa, Sönmez'in iddia ettiği gibi, artık-değer sömürüsü sayesinde değil!

Ayrıca Sönmez, yine Türkiye'deki yaygın revizyonist ve oportünist görüşler doğrultusunda 1950'lerden sonra giderek, tekelci sermayenin egemenliğinden söz etmektedir. Marks'ın orta-

ya koyduğu ve Lenin'in de geliştirdiği gibi, tekelleşme, sermayenin hem merkezleşmesi, hem de yoğunlaşması sonucu ortaya çıkar. Merkezleşme, kapitalistlerin birbirini mülksüzleştirmeleri sonucu, sermayenin giderek tekelde toplanmasıdır. Yoğunlaşma ise, teknolojinin gelişmesi ve sermayenin organik bileşiminin giderek yükselmesi-dir. "Tekelci sermaye"den söz edebilmek için, serbest rekabet aşamasından geçen sermayenin, merkezleşme ve yoğunlaşma sonucu tekelleşmiş olması gerekir. Oysa, Sönmez'in de söylediği gibi, Türkiye'de yabancı sermayeli firmaların uzantısı olarak daha baştan tekelci bir yapı oluşturmuştur. Ancak, bu tekelcilik piyasayı tek başına denetiminde tutmaktan kaynaklanan bir görünümünden ibarettir. Bu tekelci görünümünün nedeni, merkezleşme ve yoğunlaşma süreci değil, komprador sermayenin, en başından beri, emperyalizmin ayrıcalıklı maşası olmasıdır. Görünümüne kanarak komprador sermaye için "tekelci" kavramını kullanmak, Marksist ekonomi-politiğe ters düşer.

Kısacası; Sönmez, komprador sermayenin, 1920'lerden bu yana gösterdiği biçim değişikliklerini öze ilişkin değişiklikler gibi göstererek, Türkiye'deki yaygın revizyonist ve oportünist saplantıları sürdürmektedir. Emperyalizmin içsel olgu haline gelmesi tezi, modern revizyonizmden etkilenmiş bir görüştür. Cumhuriyetin ilanından bu yana yaşanan yarı-sömürge, yarı-feodal süreç, özde bir değişikliğe uğramıştır.

3. TEKELCI SERMAYENİN PRE- KAPİTALİST KIR EGEMENLERİNİ TASFIYESİ.

Mahir Çayan'ın en sakat teorilerinden biri de 12 Mart tahlilidir. Çayan'a göre; 12 Mart, tekelci burjuvazinin toprak ağalarını tasfiye için giriştiği, (fakat başarıyla sonuçlandıramadığı) bir hamledir.

Bu anlayış, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, burjuvazi ön, derliğinde feodalizmin yukarıdan tasfiyesini hala mümkün gören, anti-Leninist bir anlayıştır. Oysa çağımızda, burjuvazi artık ilerici niteliğini yitirmiştir ve feodalizmi tasfiye görevi proleteryanın omuzlarına düşmektedir. Bizimki gibi ülkelerde, komprador burjuvazi ile toprak ağaları arasında çelişkiler elbette vardır. Ama onların arasındaki ilişkinin esas yanını bu çelişkiler değil, emekçi kitlelere karşı aralarında kurdukları uzlaşma oluşturur. Emperyalizmin esas dayanağı da, ülkedeki kapitalizm öncesi ilişkileri ayakta tutan bu uzlaşmadır.

Sönmez; Mahir Çayan'ın 12 Mart için düştüğü yanılgıyı 12 Eylül için yenileyerek, şöyle diyor: "Siyasi tarihimiz, cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana, iktidar bloku içindeki yerini korumaya çalışan toprak ağası, tefeci tüccarların yukarıdan aşağıya bir süreçle tasfiyesi çabalarından birini daha yaşamaktadır". (Cilt. 2. Sf: 200)

Sönmez; komprador burjuvazi ve toprak ağaları arasındaki ilişkide, bir-biriyle çelişik iki yan olduğunu ve, bunlardan hangisinin esas yan olduğunu hesaba katmıyor. Komprador burjuvazi ve toprak ağalarını tasfiye ederek bazı kazançlar sağlıyacağı elbette doğrudur. Mesela tarım kesimindeki tefeci-tüccar ve toprak ağaları tarafından gaspedilen artı-emeğin daha büyük bir payının komprador sermayeye akışını sağlamak elbette kompradorların işine gelecektir.

Ne var ki bunun yalnızca bir yanındır, üstelik tali yanındır. Esas olan yan ise, komprador sermaye ile toprak ağaları arasındaki işbirliğidir. Bugün ülkemizdeki egemen sermayenin özü, Mehmet Sönmez'in ve tüm revizyonistlerin, oportünistlerin iddia ettikleri gibi, artık-değer sömürmesi, komprador sermayenin tali yanını oluşturur. Komprador sermayenin esas yanı ise emperyalizme aracılık yapmasıdır. Yani komprador sermayenin esas yanı Marks'ın deyimiyle modern bir sermaye biçimi olan sanayi sermayesi değildir. İkel sermaye biçimleri olan tüccar-tefeciler sermayelerdir. Komprador sermaye; Lenin'in deyimi ile "muazzam tefeci sermaye" olan emperyalist sermayeye bağlanmaktadır. Ve uluslararası plandaki tefecilik ağlarını ülke içine uzatmakla görevlidir. Marks Kapital'in üçüncü cildinde, özel iki bölümde, ilkel sermaye biçimleri dediği tüccar ve tefeci sermayesinden söz ediyor. Ve bunların yarı-feodal üretim ilişkilerinin göreneklerinde yaşadıklarını ve canlı bir sükük gibi emdiklerini söylüyor. Diyor ki; Tüccar ve tefeci sermayesinin çıkışı, yarı-feodal üretim ilişkilerinin çökmesinden değil, sirmesinden yanadır. Yarı-feodal ilişkiler içindeki küçük üreticinin tüccar ve tefeciye bağımlılığını azaltacaktır. Bu nedenle ilkel sermaye bindiği dalı kesmek istemez. Feodalizmi tasfiyeden yana değildir. Muazzam bir tefeci sermayeden başka bir şey olmayan emperyalist sermaye de bu nedenle feodalizmi tasfiye etmek istemez, tersine ona dayanır.

Ülkemizdeki komprador sermayenin ağababalarına bakarsak, bunların aynı zamanda başta gelen ithalat-ihracatçılar arasında olduklarını görürüz. Başta gelen dış ticaret şirketleri arasında Koç Holding'e bağlı Ram dış ti-

careti, Çukurova Holding'e bağlı, Çukurova dış ticareti, Enka Holding'e bağlı Enka pazarlamayı sayabiliriz. Bunların ihracat ürünlerinin ağırlığını gıda ve tekstil ürünleri oluşturmaktadır. Kısacası komprador sermaye, hammaddesi tarıma dayalı yada doğrudan tarım ürünlerinin ihracatı sayesinde palazlanmaktadır. Yarı-feodal üretim ilişkileri içinde gasp edilen artı-emeği alaylayıp pullayıp emperyalist sermayeye peşkeş-çekerek varlığını sürdürmektedir. Bu nedendir ki, komprador sermaye ile toprak ağları arasındaki ilişkinin esas yanı çelişki değil uzlaşmazdır. Sönmez, TUSİAD'ın önerdiği tarım reformu önerisini, 12 Eylül sonrası komprador sermayenin feodaliteyi tasfiye girişimi olarak tanımlıyor. Gerçi, reform tasarısı zaten çoktan rafa kaldırıldı. Fakat, hala gündemde kalmış olsaydı bile, esas amacı köylünün toprak talebini sabte vaatlerle kandırma çabasıdır. Öteye gidemeyecekti. Bu bakımdan, Evren'in 21 Ekim 1981'de Urfa'da halka hitaben yaptığı konuşmada söylediği sözler çok anlamlıdır. Evren bu konuşmasında, pek yakında toprak-tarım reformu yasasının çıkarılacağını, böylece toprak-sız köylü kalmayacağını ve köylüyü toprak sorunu yoluyla istismar eden örgütlerin bir daha ağızlarını açtırmayacaklarını söylemektedir.

İşte işin can alıcı yanı da, her zaman olduğu gibi, bu aldatmaca yanındır. Yoksa, Sönmez'in iddia ettiği gi-

bi, tekelci burjuvazinin toprak ağlarını tasfiyesi değildir. Sönmez, 12 Eylül'ü "tekelci sermaye eline geçen bir tarihi fırsatı bu kez kaçırmama niyetindedir". (Cilt. 2. Sf: 219) diyerek selamlıyor. Ne diyelim, umut faktörün ekmeği, ye memed ye! Belki tekelci sermaye feodalizmi tasfiye eder de, biz de toprak devrimi diye bir deritten kolay ve ucuz yolla kurtulmuş oluruz...

NE YAPMALI ?

Baştan da söylediğimiz gibi hatalarını koyup tartışmak şarttır, Sönmez'in kitabından yararlanabiliriz.

İçinde bulunduğumuz dönemde; işin şu yanını da gözden uzak tutmamalıyız. Bugün bütün devrimci örgütler ağır darbeler yemiş, bir kısmı merkezi olarak çöktürülmüştür. Bir çok devrimcinin örgütsel bağı kopuktur. Bu şartlarda, çevremizde mücadeleden yana olan devrimcilerle tartışmak, onları siyasi temelde iknaya çalışmak vazgeçilmez bir görevdir. Kuşkusuz, pratikten kopuk bir laf ebeliğinden söz etmiyoruz. Fakat, Lenin'in, "Siyasi çalışma bütün çalışmaların can damarıdır" dediğini de unutmamalıyız.

Bu dönem devrimciler arasında yaygın bir eleştiri-özeleştiri ve tartışmanın her zamankinden daha da gerekli olduğu bir dönemdir. Geçmişin sektör ve grupçu tavırlarını aşmak, devrimciler arasında mümkün olan her fir-

satta eylem birlikleri sağlamak hayati önem taşıyor. Bu olgunluğu göstermezsek, hakim sınıflar karşısında da tutunamayacağımızı, 12 Eylül'ün acı pratiği tüm devrimcilere kanıtladı.

12 Eylül'ün ekonomi-politiğini değerlendirmek, tüm devrimciler açısından büyük önem taşıyor. 1978 sıkı yönetiminden sonra, bir cunta ihtimalinden sürekli söz edilmesine karşılık, neden hiç bir devrimci örgüt bilinçli bir hazırlık yapmadı, yapamadı? Hakim sınıfların saldırısı neden geri püskürtülemedi? Birakalım geri püskürtülmeyi, neden eldeki malzemeler dahil korunamadı ve ağır bir yenilgi alındı? Neden, Partimiz de dahil olmak üzere, tüm devrimci örgütler, önemli darbeler yedi? Kimi örgüt daha çok, kimisi daha az zarar görmüş olabilir. Fakat şunu açık yüreklilikle koymalıyız ki, hiç bir devrimci örgüt 12 Eylül sınavından yüz akıyla çıkmadı.

Her örgütün kendi kendisiyle hesaplaşabilmesi ve yenen bunca darbenin özeleştirisinin halka verilebilmesi için, önce objektif şartların iyi bir tabilini yapmak şarttır. 12 Eylül döneminin objektif şartlarını anlamamızın temeli ise, bu dönemin ekonomi-politiğini kavramaktan geçiyor.

Sönmez'in kitabı, 12 Eylül'ün ekonomi-politiğini anlamak için bize tartışma ortamı sağlayabilir. Bu ortamdan yararlanalım.

PARTİ ŞEHİTLERİNİ ANIYORUZ !

Ocak ayı Türkiye proleteryanının sayısız şehitler verdiği, onlarca komünist militanı kaybettiği hüzünlü bir aydır. Partimiz TKP/ML faşist komprador patron-ağa devleti tarafından katledilen ölümsüz önderlerinin, sayısız sıra neferlerinin şahsında tüm parti şehitlerini anmak için Ocak ayının son haftası, PARTİ ŞEHİTLERİNİ ANMA haftası ilan etmiştir.

Türkiye proleteryanının ilk öncül örgütü TKP'nin kurucusu ve önderi, yüce Lenin'in mücadele arkadaşı MUSTAFA SUPHI ve 14 yoldaşı Anadolu'da emperyalist işgale karşı yürütülen Milli mücadeleye katılmak onu sosyal kurtuluşla birleştirmek amacıyla Anadolu'ya gelirken Karedeniz'de Kemalistler tarafından alçakça katledildi. Anadolu'nun mazlum amele-rencberlerinin kurtuluşunu aydınlatan MUSTAFA SUPHI önderliğindeki TKP bu ağır kayıptan dolayı Kurtuluş Savaşında pek bir varlık gösteremedi. Ve Kemalistler Kurtuluş savaşının önderliğini ele geçirecek, diktatörlüklerini kurdu-

lar. MUSTAFA SUPHI ve 14 yoldaşının katlinden sonra Şefik Hısnı önderliğindeki TKP revizyonist bir hat izleyerek, işçilere ve köylülere yol gösteremedi, onları ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi için örgütleyemedi.

MUSTAFA SUPHI'nin katlinden 50 yıl sonra MAO ZEDUNG önderliğindeki ÇKP'nin Kruşçev-Brejnev revizyonistlerine karşı yürüttüğü mücadelenin aydınlatığı yoldan giderek ve Çin'de "kapitalist yolun yolcularına" karşı yürütülen BPKD (Büyük Proleter Kültür Devrimi)'nin şanlı derslerinden öğrenerek, ülkemizde 50 yıllık revizyonist, Troçkist, pasifist geleneğe karşı amansız bir mücadele yürüten ve Türkiye devriminin sorunlarını M-L bakış açısı ile aydınlatan partimizinkurucusu ve önderi İBRAHİM KAYPAKKAYA ve yoldaşları 12 Mart'ın ezgin terör ve baskı şartlarında yılmıyca, teslimiyete göğüs gererek, mücadeleyi sürdürdüler. Partimizin çeşitli alanlarda sürdürdüğü mücadele bakım sınıfların uykusunu kaçırdı, onları tedirgin etti. Kompra-

dor patron-ağa devleti, okun sivil ucunu Partimize yönelterek, azgın bir takibat sürdürdü. 1973 yılının 24 Ocak'ında Dersim'in Vartınik Mezrasında İBRAHİM KAYPAKKAYA ve yoldaşlarının kaldığı Köm Fehmi ALTINBLEK faşist önderliğinde askeri güçlerce sarıldı. Çıkan çatışmada önder yoldaş ve can yoldaşı ALİ HAYDAR YILDIZ yaralandı. Önder yoldaş yaralı izini kaybettirmeyi başarmasına rağmen, bir muhbirin şikayeti sonucu bir kaç gün sonra yakalandı. Yiğit savaşçı ALİ HAYDAR yoldaşımız yaralı halde süriklenerek katledildi.

22 Ocak 1973'de Umraniye'de kaldığı evde Parti yazılarını çoğaltırken bir kaza sonucu yaralanan yiğit baci-muz MERAL YAKAR yoldaşları tarafından kaldırıldığı hastanede işkenceye alındı. Halka ve komünizm davasına duyduğu sarsılmaz inancı ile işkencecilerle Ser Verip, Sır vermeyen MERAL yoldaşın direnişi karşısında acizleşen faşistler, çareyi onu katletmekte buldular.

Partimizin aldığı yenilgiden sonra toplanma faaliyeti içerisinde iken, her zaman olduğu gibi müsait ortam gören Parti içerisindeki burjuva temsilcileri TKP/ML'nin ilk yenilgisinden sonra olduğu gibi, sinsi bir faaliyet yürüterek Partiyi yozlaştırmaya çalıştılar. Fakat yıllar öncesinden ders alan komünistlerin kararlı mücadelesi sonucu, önderliği ele geçirmiş olmalarına rağmen, a-çığa çıkarılarak tasfiye edildiler. Partimiz bu sıralar zor bir dönem yaşadı. İçten ve dıştan gelen yoğun saldırılara birlikte karşı koymak zorunda kaldı. Hakim sınıflar saldırılarına devam ediyorlardı. 1976 yılının Ocak ayında İstanbul Zeytinburnu'nda bir evde kalan yoldaşlarımızı vurucu timler kuşattı. Faşist polisle çatışmaya giren yoldaşlarımızdan ATILLA ÖZKAN, eli kanlı polis şeflerinden Mete ALTAN ve Muhsin BODUR tarafından katledildi. ATILLA ÖZKAN yoldaşın mücadelesi ve direnişi bir kez daha gösterdi ki, Partimiz bu can bedelli mücadeleyi şerefle sürdürmekte.

12 Eylül askeri faşist darbesinin peşi sıra Amerikancı faşist cunta tarafından, çeşitli milliyetlerden halkımız ve devrimci örgütler üzerindeki, zulüm, baskı ve terör doruk noktasına ulaştı. Kısa dönemde onbinlerce İlerici, devrimci tutuklanarak işkenceye alındı. Ülkemiz tam bir hapishaneye çevrildi. İşkence, idam, katliamlar olanca hızıyla sürdürüldü. Bu şartlarda Partimiz içte

mücadele kaçını YDH çizgisine karşı mücadele ederken, dıştada faşist cuntanın halka ve devrimcilere karşı sürdürdüğü saldırıya göğüs germeye çalışıyordu. Şanlı İl Konferansımızın yapıldığı Ocak 1981'de Diyarbakır'ın Hazro ilçesinde bir ihbar sonucu askeri birliklerce pusuya düşürülen Partimizin değerli üyesi HAYDAR ASLAN ve TIKKO'nun yiğit savaşçısı İHSAN PARÇACI yoldaşlar katledildiler. Dersim'in ve Hazro'nun yiğit oğulları HAYDAR ve İHSAN yoldaşlar, önderlerinden aldığı mücadele ve direnme azimlerini yaşamları boyunca en zor şartlarda bile komşarak mücadelemizi kuzallaştırdılar.

Emperyalizmin ülkemizi talanında uşaklık ve aracılık rolü oynayan komprador patronlar, büyük toprak ağaları ve onların devleti ile kuruluşundan günümüze kadar amansız bir mücadele yürüten Partimiz TKP/ML ve onun önderliğindeki halk ordusu TIKKO, bu mücadelede başta önderimiz İBRAHİM KAYPAKKAYA'dan devraldığı Kızıl Direnme, Ser Verip, Sır Vermeme Ruhunu, canıyla, kanıyla yaşatan; SÜLEYMAN CİHAN, MEHMET ZEKİ ŞERİT, CEMİL OKA, SELAHATTİN DOĞAN, İSMAİL HANOĞLU, AHMET MUHARREM ÇİÇEK, EFENDİ DİRİL gibi onlarca savaşçıyı şehit verdi.

Onlar hiçbir kişisel çıkar gözetmeden, Demokratik Halk Devrimi, Sosya-

lizm ve sınıfsız toplum yaratma mücadelemizde ölümlü sevecek kucakladılar.

Bizler, Onların bıraktığı Kızıl Bayrağı devralanlar bütün Parti şebitlerimiz adına bir kez daha söz veriyoruz ki ;

ŞEHİTLERİMİZİN KANI YERDE KALMAYACAK !!!

TKP/ML Partizanları, TIKKO Savaşçıları, TMLGB militanları Komprador patron-ağa devletini yıkmak, işçi sınıfı önderliğinde, Demokratik Halk Devrimini gerçekleştirmek için savaş- tılar.

Onlar, işçi sınıfı önderliğindeki Demokratik Halk İktidarından durmaksızın sosyalizme varmak için mücadele ettiler. Onlar, komünizmin yöce ülküsüne varmak için mücadele ettiler. Onlar ölmədiler. Onlar, bugünde Partimizin ve tüm dünya komünistlerinin mücadelesinde yaşıyorlar.

Şehitlerimizin öcü, komprador patron-ağaların ve toprak ağalarının faşist iktidarının yerle bir edilmesiyle alınacaktır.

Bütün şehitlerimizin katil komprador patron-ağa devletidir. Bu devlet işçi sınıfı önderliğinde, Halk Savaşı yolu ile er-geç yerle bir edilecektir. Şehitlerimizin tümünün öcü o zaman gerçekten alınmış olacaktır.

anacak olana

Beni katlettikleri anda,
darağacında
ve haberin yayıldığı sabahın ilk anında
dostların
yüreğindeki acıyla ırkilecek.
Kimileri gözyaşlarıyla,
kimileri kükrayan haykırılarıyla
uğurlayacak son yolculuğuma.

"Yazık oldu" diyenler çıkacak;
"Yiğitçe öldü" diyenler de...
Oysa aynı ufku
yüreğlerimizde kardeşçe paylaştığımız.

Can kardeşim, dostlarım,
iyi ve güzel günlerin,
geleceğe olan umudun
ve yaşam sevgisinin
ateşiyle, anacak.
Bende böyle olsun istiyorum.
Düşünce, kardeşçe !...

Ve ben,

İstemiyorum,
benim için gözyaşı dökülmesini.
Zulme karşı olan kin
Boşalması gözlerdeki damlalarla...
Nasıl ki ben,
Sevgiyle kucaklamışsam bu uğurda
ölümü,
horon teperek çıkmışsam darağacına,
çoşkuyla haykırmışsam kinimi
korkusuzca.

Ve nasıl ki
kara azrailime görev bırakmadan
tabureye tekme vurmışsam;
İşte sizlerde dostlarım,
Beni;
Gözyaşlarında değil;
Cıvı cıvı bir yaşamı,
Tüm coşkusuyla
dostça ve mertçe
anım.....

MUZAFFER ÖZTÜRK

Sevgili yoldaşlar
Sizler
yarınımı kurtarmak için
bizlerin
darağacında
Can vereceksiniz.
Bir şafak vakti
belki.
Uzun söz söylemeye gerek yok.
Size diyeceğimiz şu ki;
Ölüme giderken,
"Gelin gibi"
yüreğinizde Parti,
Dilinizde güzel bir şarkı
"Gürül, gürül bitmeyen"
beyninizde
Sonsuz bir yaşama azmi
OLSUN.
gözlerinizin ferri
daha parlak.
Adımlarınız
daha sağlam.
Diğleriniz perk,
başınız dik,
sloganlarınız daha kavgacı olsun.
Şunu bilin ki
o gece
yalnız olmayacaksınız.
Sizlerle birlikte yürürken
haykıracamız
"YAŞASIN PARTİ"

www.ikk-online.net

eylül kuşatması

I

Az sayıda
Ve sinsi bir hazırlıkdaydılar
Silahların,
Silahlarını yağlayıp parlattılar.
Kalles pusundaydılar
Pusularını
pusularını hazırladılar
Vahşi bir zulüm hastalığındaydılar.
Zulümlerini,
Zulümlerini hazırladılar.
Gaddar bir ölüm dilşindiller
Ölümlerini,
Ölümlerini hazırladılar
Kutsal kitap kadar yalancıydılar.
Yalanlarını
Yalanlarını hazırladılar
Haindiler !
İhanetlerini
İhanetlerini hazırladılar
Korkaktılar,
Korkularını
Korkularını hazırladılar.
Artık hazırldılar !...
Karanlığı sevmiyorlardı,
Ve gece karanlığında yürüyorlardı.
Artık hazırldılar !...
Karanlığı seviyorlardı
Ve gece karanlığında yürüyorlardı.

II

Milyonlarcaydılar
Ve fabrikada, atölyede
makinedeydiler
Bireşken,
dövüşken
girişken
Tarlada, bağda, karasabandaydılar.
Umarız,
endişeli,
birikimliydiler
Emekte, alınterinde ekmekteydiler.
Sabırlı,
Umutlu,
kavgacıydılar
fabrikada, fabrikasız;
Emekte, emeksiz;
okulsuz,
yolsuz,
mutsuz,
Aç,
çıplak,
üzgün,
umutlu,
kavgacı,
edilgen,
güçlü,
zayıf,
sabırlı,
dövüşken
girişken,
direşken,

umarız,
endişeli
hiç birşey
ve herşeydiler !...
Makinada
karasabanda pulukda;
Yoklukda, sefalette;
hapiste, işkencede;
göz altında, pusuda
ölümde ve zulümdeydiler.

Grevde, kavgada
yürüyüşte, gösteride
ışgalde, direnişte.
Dövüşte, çatışmada
eylemde, ölümde
ölümde,
ölümde,
ölümdeydiler.

Kentte, kırda
kasabada ve köyde
gecekondunda ve damda
işsiz,
yorgun,
bitkin,
ve dağıntıktılar.

Savaşçı
gerilla,
Partizan,
kadın ve erkek
ve gençler.

Karanlığı sevmiyorlardı.
Koyu bir karanlığın yürüyüşünü
duydular

III

Konuşkan oportünistler
Konuşmayı seviyorlardı ama,
Sadece konuşmalarını.
Konuşkandılar.
Şah konuşuyorlardı.
Duy.
kendi seslerinden başkasını

IV

Ve ölüm yürüdü
Sokaklarda !...
Bir tank göründü caddede
bir tank daha
tank doldu kentlere ...

Askerler göründü caddede
askerler
askerler doldu her yere
Birleştiler.
Çoğaldılar.
Yayıldılar.
Avdaydılar.

Miğferli, zıtlı
silahlı kalkanlı
çelik yelekli, joplu
tüfekli, tabancalı
tank toplu.
Uniformalı, sivil
hain, kalles
gaddar, yalancı
korkak, azgın
kudurgan
ve düşmandır.

Bir evin kapısı tekmelendi
Uykulu gözlerle kapıyı açan
miğferli, tomsonlu
G-3'lü, Akrep'li,
düşmanın dehşetinde geri çekildi.
O evden birgenci alıp götürdüler.

Bir evin kapısı daha tekmelendi.
O evden bir genci daha götürdüler.
Kapı tekmelendi
kapılar tekmelendi
kapılarımız tekmelendi.
Gençleri doldurdular
minibüs, otobüs
ve ringlere .....
ve bilinmeyen yerlere .....

Pakət ülkemizin gençleri
öylesine çoktuki
ağdıramadılar hücrelere.
Bir evin etrafı kuşatıldı.
Anons: Tesdim olun !
Silah yanıtıladı: "Faşizm Kabrolsun"
Sesleri ve silahları
suzmadı gerillaların

Sürüyordu kuşatma
evden, kentlerden
köylerden gençler
ve yaşlılar toplanıyordu...
kuşatma sürüyordu

(Devamı gelecek sayıda)

